

SUDEN VAIKUTUKSET METSÄSTÄJIEN TOIMINTAAN, METSÄSTYSSEUROJEN NÄKÖKULMASTA

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Metsätalousinsinööri (AMK)

Kevät 2024

Milla Vana

Metsätalousinsinööri (AMK)

Tekijä Milla Vana

Työn nimi Suden vaikutukset metsästäjien toimintaan, metsästysseurojen näkökulmasta

Ohjaaja Miika Näsi (HAMK), Ere Grenfors (Suomen Metsästäjäliitto)

Tiivistelmä

Vuosi 2024

Susi on viime vuosien ajan ollut kiivaana keskustelun kohteena. Kasvaneen susikannan myötä, susien aiheuttamat vaikutukset ovat monipuolistuneet ja runsastuneet. Tässä työssä perehdytään susien aiheuttamiin vaikutuksiin metsästysseurojen näkökulmasta. Työ pohjautuu metsästysseurojen palautteisiin, joita EU komissio keräsi syksyllä 2023. Komissio keräsi palautteita suden suojelutason tarkistamista varten. Aineistoksi saadut palautteet ovat työn toimeksiantajalta, Suomen Metsästäjäliitolta.

Työn tavoitteena on tuoda metsästäjien ääni paremmin kuuluvaksi vallitsevassa susitilanteessa, sekä tuoda ilmi susien vaikutukset metsästäjien toimintaan. Työssä etsitään vastauksia siihen, kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, kuinka susi vaikuttaa riistaeläimiin ja metsästykseseen, ja kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen.

Metsästysseurojen palautteista kävi ilmi laajoja suden aiheuttamia vaikutuksia metsästyskoirien käyttöön. Koirien käyttöä joudutaan susien vuoksi rajoittamaan ja pelko metsästystoverin menettämisestä on todellinen susialueilla. Susien läsnäolon vaikutukset näkyvät myös riistaeläinkantojen säätelyn haastavuutena ja riistaeläinten käytöksen muutoksissa. Suomalainen metsästyskulttuuri koetaan susitilanteen vuoksi uhatuksi. Kaikesta huolimatta, metsästäjät kuitenkin mieltävät suden kuuluvan osaksi Suomen luontoa ja sudesta haluttaisiin arvostettu riistaeläin.

Susitilanne on Suomessa haastava, ja susien vaikutukset ovat jo pelkästään metsästäjien toimintaan moninaisia. Mikäli tilanne jatkuu vastaavanlaisena, voi asialla olla merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Metsästäjien into tärkeää vapaaehtoistyötä, kuten SRVA-toimintaa kohtaan on laskussa. Riistaeläinkantojen säätely on haastavaa, sillä koirien käyttö on riskialtista. Kasvaneiden riistakantojen myötä liikennevahingot ja metsätuhot lisääntyvät. Lisäksi suomalaisen metsästyskulttuurin tulevaisuus on vaakalaudalla, suurpedon vuoksi.

Avainsanat susi, metsästys, metsästyskoirat, metsästäjät, riista

Sivut 62 sivua ja liitteitä 2 sivua

Degree Programme in Forestry

Author Milla Vana

Subject Effect of wolves on hunters, from the view of hunting clubs

Supervisors Miika Näsi (HAMK), Ere Grenfors (Suomen Metsästäjäliitto)

Abstract

Year 2024

The wolf has been a hot topic in recent years. With increased wolf population, the effects of wolves have diversified and increased. This work explores the effects of wolves from the point view of hunting clubs. The work is based on feedbacks from hunting clubs, collected by the European Commission in the autumn of 2023. The Commission collected feedback for a review of the wolf's conservation status. The feedback has been received from the client of the work, from the Finnish Hunters' Association.

The aim of the work is to make the voice of hunters better heard, in the currently wolf situation, and to raise awareness of the challenges posed by wolves, to the activities of hunters. The work seeks answers to it, how wolves affect hunting dogs, how wolves affect a game animals and hunting and how hunters react to wolves and the prevailing wolf situation.

Feedback from hunting clubs revealed extensive wolf effects for hunting dogs. The use of dogs must be restricted due to wolves, and fear of losing dog is real. The presence of wolves also affects the regulation of game animal populations and can be seen in changes in the behavior of game animals. Finnish hunting culture is perceived as threatened due to the wolf situation. Despite all this, the wolf is considered by hunters to be part of the Finnish nature, and hunters want the wolf to be a prized game animal.

The wolf situation in Finland is challenging and effects of wolves on hunters alone are diverse. If the situation continues to be similar, it can have significant social meanings. Hunters enthusiasm for important volunteering has falling. Controlling predatory populations in challenging, it the use of dogs are risky. As game populations grow, traffic accidents and forest damage are increasing. In addition, the future of Finnish hunting culture is danger, because of the wolf.

Keywords wolf, hunting, hunting dogs, hunters, game

Pages 61 pages and appendices 2 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Suomen Metsästäjäliitto	2
3	Tutkimuksen tietoperusta	2
3.1	Susi.....	3
3.2	Susikanta Suomessa	6
3.2.1	Suden kanta-arvio	7
3.2.2	Suomen susikannan kehitys	8
3.3	Ihmisen ja suden suhde	8
3.4	Metsästys ja riistanhoito.....	9
3.5	Metsästysseura.....	10
3.6	Säädöspohja.....	12
3.7	Koirametsästys ja koetoiminta Suomessa.....	14
3.8	Suden aiheuttamat koiravahingot.....	16
3.9	Susi Euroopan unionissa	17
3.10	EU komission kysely	18
4	Tutkimuksen toteutus	19
4.1	Tutkimusmenetelmä.....	19
4.2	Työn toteutusvaiheet.....	19
4.3	Tutkimuksen tärkeys	22
4.4	Aiheeseen liittyvät opinnäytetyöt ja tutkimukset	23
5	Tulokset	24
5.1	Kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, metsästysseurojen näkökulmasta.....	24
5.2	Onko vaikutuksissa alueellisia eroja riippuen suden saaliseläinten monilajisuudesta.	27
5.3	Millaisia vaikutuksia tämänhetkisellä susikannalla on riistaeläimiin ja metsästykseseen?.....	28
5.4	Kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen? ...	32
6	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	34
6.1	Vaikutukset metsästyskoirien käyttöön ja jalostukseen	35
6.2	Vaikutuksien alueelliset eroavaisuudet.....	36
6.3	Vaikutukset riistaeläimiin ja metsästykseseen.....	37
6.4	Metsästäjien suhtautuminen suteen ja susitilanteeseen	40
7	Pohdinta.....	42

7.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	42
7.2 Jatkotutkimus ja kehityskohteet.....	43
Lähteet	45

Liitteet

Liite 1. Suomen Metsästäjäliiton ohjeellinen vastaus EU komission kyselyyn, osa 1

Liite 2. Suomen Metsästäjäliiton ohjeellinen vastaus EU komission kyselyyn, osa 2

1 Johdanto

Susi, sen suojelutaso, koiravahingot ja poro-, sekä karjavahingot ovat puhuttaneet Suomessa jo pidemmän aikaan. Kasvanut susikanta ja Euroopan unionin suojelutavoitteet, ovat johtaneet konflikteihin suden kanssa. (Bisi ym., 2010, s. 305) Susi on ajansaatossa levinnyt itäisestä Suomesta myös Länsi-Suomeen, ja nykyään susien esiintymisen painopiste onkin läntisessä Suomessa (Heikkinen, ym., 2023, s. 10). Suden läsnäolosta on näin tullut arkipäivää yhä useammalle suomalaiselle.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa tarkastellaan suden aiheuttamia vaikutuksia, metsästäjien näkökulmasta. Tutkimusmenetelmä työssä on laadullinen sisällönanalyysi. Opinnäytetyössä selvitetään, kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, riistaeläimiin ja metsästykseseen. Lisäksi otetaan selvää, kuinka metsästäjät vallitsevassa susitilanteessa suhtautuvat kyseiseen suurpetoon. Työ pohjautuu suomalaisten metsästyssseurojen palautteisiin, joita EU:n komissio keräsi syksyllä 2023 suden suojelutason tarkistusta varten (Euroopan komissio, 2023). Palauteet sain käyttööni työn toimeksiantajalta, Suomen Metsästäjäliitolta. Hauska yhteensattuma oli, että olin opintojeni alkutaipaleella haaveillut susiaiheisesta opinnäytetyöstä, mutta kuitenkin haudannut ajatuksen. Lähdin siis mielelläni työstämään aihetta, ja koko prosessi onkin ollut hyvin antoisa.

Työ aloitettiin lähestymällä aihetta neljän tutkimuskysymyksen avulla. Ensimmäinen tutkimuskysymyksistä oli selkeä alusta lähtien, sillä tavoitteena oli selvittää suden vaikutuksia metsästyskoirien käyttöön. Suomessa useiden riistalajien metsästykseseen kuuluu perinteisesti koirien hyödyntäminen. Yleisimmin käytössä ovat haukkuvat lintukoirat, ajokoirat ja pysäyttävät hirvikoirat. Metsästyksessä käytettävät koirat ovat susialueilla vaarassa joutua susien hyökkäyksen kohteeksi, sillä metsästyskoirien haukun on tutkittu houkuttelevan susia koirien läheisyyteen. Yleisimmin suden motiivi hyökätessään koiraan kohti, on joko puolustautuminen tai saalistus. (Kojola & Kuittinen, 2002, ss. 498–500)

Toinen kysymys nivoutuu ensimmäiseen. Kysymyksen avulla pyritään selvittämään, vaikuttaako suden saaliseläinten monilajisuus, kuten onko suden pääasiallinen saaliseläin hirvi, vai onko sudella runsaasti saalistettavaa, kuten peura-alueilla on, suden vaikutuksiin metsästyskoirien käytössä. Kolmannen kysymyksen avulla selvitetään kuinka metsästäjät kokevat susitilanteen vaikuttavan muihin riistaeläimiin, sekä metsästyksen toteutukseen. Neljännellä kysymyksellä selvitetään metsästäjien asennetta suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen. On tutkittu, että metsästäjät suhtautuvat suteen muita ihmisiä

negatiivisemmin (Bisi ym., 2010, s. 776) joten halusin lähteä selvittämään kuinka metsästäjät itse kokevat tilanteen. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, metsästysseurojen näkökulmasta?
2. Onko vaikutuksissa alueellisia eroja, riippuen suden saaliseläinten monilajisuudesta?
3. Millaisia vaikutuksia tämänhetkisellä susikannalla on riistaeläimiin ja metsästykseseen?
4. Kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen?

Tilanne suden kanssa on Suomessa haastava. Tutkimuksen tavoitteena on saada metsästäjien ääni paremmin kuuluvaksi vallitsevassa tilanteessa, jossa susi vaikuttaa yhä merkittävämmiin heidän toimintaansa. Toivon, että opinnäytetyö voi olla omana pienenä osanaan edesauttamassa ihmisen ja suden sopuisampaa yhdessä oloa.

2 Suomen Metsästäjäliitto

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Suomen Metsästäjäliitto. Suomen Metsästäjäliitto on suomalaisten metsästäjien etua ajava järjestö, joka on perustettu vuonna 1921.

Metsästäjäliiton tehtävänä on edistää kestävä metsästystä ja metsästysseuratoimintaa. Metsästäjäliittoon kuuluu 16 paikallispiiriä, noin 2700 metsästysseuraa ja 147 000 jäsentä. Metsästäjäliittoon voi kuulua metsästysseuran kautta, tai henkilöjäsenenä, mikäli ei kuulu metsästysseuraan. (Suomen Metsästäjäliitto, n.d-a.)

Metsästäjäliitto tarjoaa koulutuksia jäsenistölleen, tavoitteenaan osaavat ja vastuulliset metsästäjät. Metsästäjäliiton tavoitteena on, että suomalaiset metsästäjät olisivat vastuullisen metsästyksen edelläkävijöitä. (Suomen Metsästäjäliitto, n.d-b.) Metsästäjäliiton arvoihin vahvasti kuuluvat luonnon kunnioittaminen, -kestäväkäyttö ja -monimuotoisuus sekä riistan- ja luonnonhoidon tukeminen. Vastuullisuus, eettisyys, turvallisuus ja jatkuvuus, sekä yhteisöllisyys, tasa-arvo ja yhdessä tekeminen. Lisäksi asiantuntijuus, koulutus, osaaminen ja yhteistyö eri tahojen kanssa, sekä eräkultuurin vaaliminen, suomalainen metsästyskulttuuri ja riistan hyödyntäminen ovat tärkeitä arvoja. (Suomen Metsästäjäliitto, n.d-a.)

3 Tutkimuksen tietoperusta

Tietoperustassa esitellään susi, tämän elintavat, lisääntyminen sekä levinneisyys. Pehdytään suomalaiseen susikantaan ja tämän kehitykseen, sekä käydään läpi

vaiherikasta ihmisen ja suden suhdetta. Lisäksi tietoperustassa avataan suomalaista metsästystä ja riistanhoitoa, sekä lakeja ja säädöksiä, jotka toimintaa ohjaavat.

Koirametsästys osiossa käsitellään etäällä ohjaajasta työskentelevien perinteisten suomalaisten metsästyskoirarotujen toimintaa, sekä hieman tiivistetympin lähellä ohjaajaa työskentelevien rotujen toiminnan periaatteet. Myös metsästyskoirien koetoimintaa käsitellään luvussa. Lisäksi avataan susien koiriin kohdistamien hyökkäysten taustaa ja käsitellään suden tilannetta EU:n tasolla, sekä esitellään EU:n komission teettämä kysely, johon koko opinnäytetyö pohjautuu.

3.1 Susi

Susi, latinankieliseltä nimeltään *Canis lupus*, on isokokoinen, koiraa muistuttava eläin. Suden ruumilla on pituutta 100–145 cm ja säkäkorkeutta on 50–70 cm. Paino vaihtelee 30–45 kilon välillä (Laaksonen, 2023, s. 15), mutta kookkaampiakin, yli 50 kg yksilöitä on havaittu (Pulliainen & Rautiainen, 2019, s. 16). Naaraat ovat perinteisesti uroksia pienikokoisempia (Metsähallitus, n.d-a.)

Suden turkin väri vaihtelee kellertävästä harmaaseen. Mustaa peitinkarvaa on usein hartioilla, lantiolla ja hännässä, suden selästä turkki on väritykseltään tummempaa. Pää on jyrkä ja korvat pystyssä, häntä on yleensä suora ja noin 35–50 cm pitkä. (Laaksonen, 2013, s. 15) Suden tassun jälki muistuttaa koiran jälkeä. Kolmiomainen polkuantura ja neljä varvasta. Suden etukäpälä on takakäpälää suurempi, pituudeltaan noin 8,5–13 cm ja leveydeltään 7,5–12 cm. Takakäpälä on noin sentin etukäpälää lyhyempi ja leveydeltään 6,5–10 cm. (Laaksonen, 2013, s. 58) Kuva 1, on havainnollistava piirroskuva sudesta. Kuvan on tehnyt Juha Hellström ja työn toimeksiantajalla Suomen Metsästäjäliitolla on kuvaan käyttöoikeus.

Kuva 1 Havainnollistava piirroskuva sudesta (Hellström, henkilökohtainen tiedonanto, n.d.).

Suden jätökset ovat voimakkaan hajuisia, 10–15 cm pitkiä ja 2,5–3 cm leveitä pötkylöitä. Jätöksistä on selvästi huomattavissa suden ravinnosta peräisin olevia karvoja tai luunsirpaleita, väriltään jätökset ovat tummia, mutta vaalenevat vanhetessaan. Runsaasti luita syöneen suden uloste voi olla lähes vaaleaa. (Laaksonen, 2013, s. 65)

Susi on laumaeläin ja asuu laumoineen reviiireillä. Laumojen koko vaihtelee, mutta keskimäärin laumassa on 7 yksilöä. Lauman kokoon vaikuttaa pentujen kuolleisuus, onnettomuuksiin joutuneiden määrä, sekä se, onko laumassa edellisien vuosien jälkeläisiä. Lauma on susille elämän perusedellytys ja sudet vähentävätkin olosuhteiden riskejä toimiessaan yhdessä laumana. (Pulliainen & Rautiainen, 2019, ss. 25–33; Laaksonen, 2013, s. 20).

Susien reviirit ovat keskimäärin kooltaan noin 1 200 km² (Pulliainen & Rautiainen, 2019, s. 29). Susien tulee hankkia tarvitsemansa ravinto reviirinsä alueelta, joten reviirin koon tulee olla riittävän suuri, tai ravintoa tulee olla runsaasti saatavilla (Laaksonen, 2013, s. 17; Pulliainen & Rautiainen, 2019, s. 29). Reviirit ovat usein kaksiosaisia, joka lisää susien turvallisuutta. Susilauma liikkuu ja saalistaa pääasiassa reviirin ydinalueella, tällöin reuna-alueelle jää niin kutsuttu suojavyyhyke. Sudet merkkäavat reviiriensä rajat virtsalla. Virtsa

toimii lauman ulkopuolisille yksilöille merkinä, jo varatusta reviiristä. (Pulliainen & Rautiainen, 2019, ss. 28–29) Kuva 2 on havainnoillistava piirroskuva susilaumasta. Kuvan on tehnyt Juha Hellström, ja työn toimeksiantaja Suomen Metsästäjäliitolla on kuvaan käyttöoikeus.

Kuva 2 Piirroskuva susilaumasta (Hellström, henkilökohtainen tiedonanto, n.d).

Suden pääasiallisina saaliseläiminä toimivat suurikokoiset kasvisyöjänisäkkäät, kuten hirvet, porot, peurat ja kauriit. Helppoimmat saaliskohteet ovat usein pieniä ja heikompia yksilöitä, kun taas hirvi on sudelle jopa vaarallinen puolustautuessaan. (Pulliainen & Rautiainen, 2019, ss. 25–27) Lisäksi sudelle maistuvat myös pienemmät nisäkkäät, kuten majavat, linnut, myyrät ja jänikset. Tarvittaessa susi käyttää hyväkseen myös ihmiskunnan tuottamia jätteitä, lintujen munia sekä kasviksia ja marjoja. (Laaksonen, 2012, s. 70)

Naaras sudet tulevat sukukypsiksi 22 kuukauden iässä, sukukypsyyden saavuttaminen on kiinni ravintotilanteesta ja mikäli ravintoa on heikosti saatavilla, voi sukukypsyys viivästyä. Urokset tulevat sukukypsiksi 10 kuukauden iässä. Siittiöiden muodostuminen tapahtuu uroksilla keväisin ja sudella onkin vain yksi kiima-aika, joka ajoittuu keväälle. (Laaksonen, 2012, s. 30) Susi lisääntyy tavallisesti vuosittain huhti- toukokuussa ja pentuja syntyy kerralla 3–6. Saalistilastoista on voitu päätellä, että talvella, edelliskevään pennuista on selvinnyt noin 40 %. (Heikkinen, ym. 2023, s. 7)

Tavallisesti nuori susi lähtee vaeltelemaan 1–2 vuoden iässä. Nuoren vaeltelevan suden tavoitteena on löytää kumppani, sekä sopiva reviiri. Nuori susi ei ole toivottu vieras varatuille reviereille, jonka vuoksi vaeltava susi välttelee muiden parien alueita. Nuoren suden vaellus voi kestää päivistä useampiin kuukausiin. (Heikkinen, ym., 2023, s. 7) Nuorten susien vaellukset ovat susille oiva tapa löytää uusia, asumattomia alueita. Lisäksi susien liikkuvuus takaa myös perimän vaihtumisen eri populaatioiden välillä. (Laaksonen, 2013, s. 46)

Susi onkin levinnyt maailmalle tehokkaasti, ja on maapallolla kolmanneksi laajimmalle levinnyt nisäkäs. Sutta laajemmalle ovat levinneet vain ihminen ja kotihiiri. (Pulliainen & Rautiainen, 2019, s. 13) Susi esiintyy maapallon jokaisella neljällä lämpövyöhykkeellä, lauhkean vyöhykkeen ollessa suden ydinaluetta. Asuinympäristönsä suhteen susi ei ole kovinkaan kriittinen, sillä sutta tavataan niin tundralla, boreaalisisä havumetsissä, lehti- ja sekametsissä kuin heinäaroillakin. Lisäksi susi elää myös nahkealehtisen kasvillisuuden alueella, vuoristoissa, monsuunimetsissä, puoliaavikoilla ja jopa aavikoilla. Susi onkin tyytyväinen ympäristöönsä silloin, kun alueella on sille riittävästi ravintoa. (Laaksonen, 2019, s. 46)

3.2 Susikanta Suomessa

Suomessa susi on ollut keskittynyt Itä-Suomeen 2010-luvulle asti. Tämän jälkeen suden painopiste on siirtynyt yhä enemmän läntiseen Suomeen. Maaliskuussa 2023 Suomessa oli Luonnonvarakeskuksen mukaan 62 susireviiriä, joissa oli selkeä painotus Länsi-Suomen puolella. (Heikkinen, ym., 2023, s. 12) Hirvien, peurojen, kauriiden ja porojen ollessa pääravintoa sudelle, on sudelle hyvät olosuhteet ravinnon kannalta lähes koko Suomessa. Valkohäntäpeurakanta on tiheimmillään Varsinais-Suomessa, lisäksi peuroja on merkittävästi Satakunnassa, Etelä-Hämeessä, Pohjois-Hämeessä ja Uudellamaalla, jonne myös susi on ravinnon perässä levittäytynyt. (Aikio & Pusenius, 2023, s. 11) Vuonna 2022 hirvenmetsästyksen jälkeisen hirvikannankooksi Luonnonvarakeskus on arvioinut 77 000 hirveä. Tiheimmillään hirvikanta on eteläisellä rannikolla, Lounais-saaristossa, Kaakkois-Suomessa, sekä Vaasan eteläpuolella, Pohjanlahden rannikolla. (Luonnonvarakeskus, 2023)

Suomen susikannan kehitystä seurataan vuosittain Luonnonvarakeskuksen, eli Luken toimesta. Suden kanta-arvio julkaistaan joka vuosi kesäkuussa ja kanta-arvio kertoo vuosittaisen susitilanteen maaliskuulta. Maaliskuussa susikannan koko on pienimmillään. (Luonnonvarakeskus, n.d-a.)

Suden jakautuvat Suomessa läntiselle- ja itäiselle kannanhoitoalueille, sekä poronhoitoalueelle (Heikkinen, ym., 2023, s. 12). Poronhoitoalueella suden metsästys on lähtökohtaisesti sallittua, (Suomen Ympäristökeskus, 2024) sillä susi aiheuttaa porotaloudelle merkittäviä vahinkoja (Metsähallitus, n.d.). Läntiseen kannanhoitoalueeseen kuuluvat Suomen Metsästäjäliiton piireistä: Oulun piiri (pl. poronhoitoalue), Keski-Pohjan piiri, Svenska Österbotten, Pohjanmaan piiri, Keski-Suomen piiri, Pohjois-Hämeen piiri, Satakunnan piiri, Varsinais-Suomen piiri, Uudenmaan piiri ja Etelä-Hämeen piiri. Itäiselle kannanhoitoalueelle kuuluvat: Kymen piiri, Suur-Savon piiri, Pohjois-Karjalan piiri, Pohjois-Savon piiri ja Kainuun piiri. (Heikkinen ym. 2023, ss. 15–16; Suomen Metsästäjäliitto, n.d.-c.)

Tutkimus keskittyy poronhoitoalueen ulkopuoliseen susikantaan. Poronhoitoaluetta ei ole huomioitu työn toteutuksessa. Tutkimuksessa puhutaan länsi- ja itäsuomalaisista metsästysseuroista, jotka jakautuvat yllä kuvatuin aluejain.

3.2.1 Suden kanta-arvio

Vuosittainen suden kanta-arvio on tehty vuodesta 2008 lähtien. Tätä ennen Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos julkaisi tiedotteita suurpetojen lukumäärästä ja lisääntymisestä. Kanta-arvio laaditaan matemaattisen mallin avulla, mallin hyödyntäen vuoden aikana kerättyjä DNA-näytteitä ja TASSU-tietojärjestelmän havaintoja. Lisäksi arvioissa hyödynnetään tunnettua kuolleisuutta, sekä Luken tekemää maastotyötä. (Luonnonvarakeskus, n.d.-b.) TASSU-tietojärjestelmän havainnot ovat vapaaehtoisten petoyhdyshenkilöiden kirjaamia havaintoja. Havaintojärjestelmää ylläpitää lähes 2000 rekisteröitynyttä käyttäjää, jotka ovat perehtyneet suurpetojen jälkien- ja jätösten tunnistamiseen. Saadakseen oikeuden toimia suurpetoyhdyshenkilönä, tulee henkilön suorittaa Suomen riistakeskuksen järjestämä suurpetoyhdyshenkilö-koulutus. (Luonnonvarakeskus, n.d.-c.)

Vuodesta 2020 Luonnonvarakeskus on käyttänyt kanta-arvioissa menetelmää, jonka avulla kanta-arvioon liittyvä epävarmuus esitetään todennäköisyysjakauman avulla: ”Todennäköisyysjakauma kuvaa, kuinka voimakkaasti kuhunkin mahdolliseen kannan kokoon on syytä havaintoaineiston ja muun tutkimustiedon valossa uskoa. Jokaisesta arvioitavasta lukumäärästä esitetään todennäköisin arvo ja sulkuihin merkittynä 90 prosentin todennäköisyysväli” (Heikkinen, ym., 2023, s. 12).

3.2.2 Suomen susikannan kehitys

Suomen susikannan kehitys on ollut kasvussa 1990-luvulta lähtien. Pysyvä, pentuja tuottava kanta on tällöin ollut Itä-Suomessa. Ensimmäiset perhelaumat Länsi-Suomessa ovat havaittu 2000-luvun alussa. Susikannan painopiste kuitenkin säilyi Itä-Suomessa 2010-luvulle asti, tämän jälkeen susikanta on kuitenkin entistä enemmän painottunut läntiseen Suomeen. (Heikkinen, ym., 2023, s. 10)

2000-luvun alussa perhelaumojia oli Suomessa kymmenkunta (Heikkinen, ym., 2023, s. 10). Vuoden 2023 keväällä laumojia on ollut noin 35 ja pareja 17 (Heikkinen, ym., 2023, s. 12). Vuonna 2008 arvio susien kokonaismäärästä oli läntisessä Suomessa 90–105 yksilöä ja itäisessä Suomessa 90–95 yksilöä. Vuosina 2009–2013 susiyksilöiden määrä merkittävästi väheni (Heikkinen, ym., 2023, s. 10). Kannan ollessa pienimillään näinä vuosina, yksilöiden määrä on tippunut läntisessä Suomessa 40–45 yksilöön ja itäisessä Suomessa 77–78 yksilöön, yhteensä yksilöitä ollessa 120–135 (Heikkinen, ym., 2023, s. 7). Vuonna 2014 susikanta lähti nousuun (Heikkinen, ym., 2023, s. 10).

Suden kannanhoidollista metsästystä harjoitettiin vuosina 2015–2016. Susien kokonaispoistuma oli tällöin 78 yksilöä. (Maa- ja metsätalousministeriö, 2016) Kannanhoidollisen metsästyksen jälkeen vuonna 2016 Suomessa arviointiin olevan 200–235 susiyksilöä (Luonnonvarakeskus, 2016, s. 1). Vuonna 2018 Suomessa arviointiin olevan 165–190 susiyksilöä, tällöin myös susikannan painopiste muuttui itäisestä Suomesta Länsi-Suomeen. Asuttuja reviierejä vuonna 2018 oli 43, joista 24 sijaitsi läntisessä Suomessa ja 19 itäisessä Suomessa. (Heikkinen, ym., 2018, s. 3) Maaliskuussa 2019 reviierejä oli 47 ja yksilöitä arviolta 185–205 (Heikkinen, ym., 2019, s. 3). Vuosina 2021–2022 susikannan kasvu jatkui ja vuonna 2023 Suomessa on arviolta 62 asuttua susireviiriä ja noin 310 susiyksilöä (Heikkinen, ym., 2023, s. 12).

3.3 Ihmisen ja suden suhde

Susi on ollut mielipiteitä jakava eläin aina. Susiin kohdistuva negatiivinen ilmapiiri on ollut voimissaan ainakin 1300-luvulta alkaen. Tällöin maanlaki on määrännyt suden vainoamisen kansalaisvelvollisuudeksi, lisäksi kansalaiset saivat tappaa suden missä tahansa, ilman rangaistuksia. Susien tappoa on tällöin pyritty edesauttamaan myös tapporahojen voimin. Ihmisten susivastaisuutta on ruokkinut susien aiheuttamat lapsisurmat, sekä mittavat riista- ja karjavahingot. Sutta on tällöin pidetty uhkana eläinten lisäksi myös ihmisten hengelle ja

terveydelle. Suomalaisten susisuhdetta on voitu historiassa kuvata kiivaana vainona. Suomessa susi rauhoitettiin vuonna 1973. (Mykrä & Pohja-Mykrä, 2005, ss. 30–32)

Kielteinen suhtautuminen susiin on näkynyt myös suomalaisessa kirjallisuudessa ja mediassa. Kylmät talvet on yhdistetty susilaumoihin ja susien ulvonta lumituiskuihin. Lapsia on kerrottu heitettävän uhreina susille. Myös median tyyli kirjoittaa susista on ollut provosoiva. Suden on kuvailtu olevan ovela ja röyhkeä, sudet kiusaavat ja hätistelevät sekä ovat maanvaivoja. Lehdet ovat kirjoittaneet suden olevan verenhimoinen, sekä osaavan väistää kiväärin luodit. Toimittajat ovat sanoin pystyneet vaikuttamaan ihmisten mielikuviiin susista. (Pulliainen & Rautiainen, 2019, ss. 71–79)

Suden ja ihmisten suhteesta on tehty useita tutkimuksia, joista viimeisin on vuodelta 2020. Luonnonvarakeskus teetti tällöin selvityksen kansalaisten susisuhteesta. Selvityksen tuloksista voidaan huomata ihmisten susipelon kasvaneen jonkin verran. Vertailukohtena selvityksessä on vuosien 2014 ja 2016 vastaavat kyselyt. Suden kohtaaminen luonnossa ei selvityksen mukaan enemmistölle ihmisistä ole elämyksenä nautinto, verraten oravaan, jonka kohtaamista luonnossa pidettiin yleisesti nautintona. Lisäksi selvityksen mukaan sutta pidetään arvaamattomana eläimenä. Susi kuitenkin petoeläimenä kiinnostaa, sillä susiaiheisia uutisia luetaan, sekä näihin törmätään verkossa ja sosiaalisessa mediassa. Myös lähipiirin kanssa susiasioista keskustellaan. (Pellikka & Hiedanpää, 2020, ss. 11–18)

3.4 Metsästys ja riistanhoito

Metsästyslaki (Metsästyslaki, 615/1993 § 2) määrittelee metsästyksen seuraavasti:

Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästystä on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkutteleminen, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttäminen tai jäljittäminen, koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen sekä pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viritettynä pyyntikuntoon.

Riistanhoidon määritelmä metsästyslaissa (Metsästyslaki, 615/1993 § 3) on seuraava:

Riistanhoidolla tarkoitetaan toimintaa, jonka tarkoituksena on riistaeläinkantoja säätelemällä, riistaeläinten elinolosuhteet turvaamalla tai niitä parantamalla

taikka muulla tavalla lisätä, säilyttää tai parantaa riistaeläinkantaa ja eri eläinkantojen välistä tasapainoa.

Metsästys on ollut ensimmäisiä elinkeinoja Suomessa ja yhä tänäkin päivänä osissa Suomea sillä on taloudellista merkitystä. Nykyään metsästys on kuitenkin etupäässä arvostettu vapaa-ajan harrastus (Niemi, 2011, s. 9). Pääsääntöisesti metsästyksen yhteiskunnallinen hyväksyttävyyden on ollut korkealla. Tätä on edesauttanut metsästäjien tekemä vapaaehtoistyö yhteiskunnan hyväksi. Metsästäjien apu onkin merkittävä riistalaskennoissa, suurriistavirka-apu tehtävissä, sekä luonnon hoitotoimenpiteissä. Lisäksi riistaeläimistä saadaan puhdasta ja eettistä riistaruokaa. (Suomen riistakeskus, n.d.)

Metsästäjäksi Suomessa pääsee suorittuaan riistanhoitoyhdistyksen järjestämän metsästäjätkinon (Suomen riistakeskus, n.d-a). Suomessa metsästyskortin, eli riistanhoitomaksun, maksaa vuosittain noin 300 000 metsästäjää (Suomen riistakeskus, n.d.). Riistanhoitoyhdistyksiä Suomessa on 280 ja näiden tehtävänä on vastata kestävän riistatalouden edistämisestä, huolehtia metsästäjien vapaaehtoistoiminnasta ja organisoinnista, sekä hoitaa julkisia hallintotehtäviä. (Suomen riistakeskus, n.d-b.) Riistanhoitoyhdistykset järjestävät tutkintoon valmistavia metsästäjäkursseja, joiden lisäksi tutkintoon on mahdollista valmistautua itsenäisesti. Tutkinto-oppaana on Suomen riistakeskuksen Metsästäjän opas. Metsästäjätkinon suorittaneella henkilöllä on oikeus lunastaa metsästyskortti. (Suomen riistakeskus, n.d-a.)

Metsästystä varten tulee hankkia aseiden hallussapitolupa (Suomen riistakeskus, n.d-a.). Hallussapitolupa voidaan myöntää 18-vuotiaalle. 15-vuotiaalle voidaan myöntää huoltajan suostumuksella rinnakkaislupa, jonkun toisen omistamaan aseeseen. (Suomi.fi, 2020). Mikäli metsästäjän on tarkoitus metsästää hirveä, kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, metsäkaurista, valkohäntäpeuraa, metsäpeuraa, karhua tai villisikaa riilatulla luotiaseella, tulee suorittamaa ampumakoe. Ampumakoe on voimassa kolme vuotta, jonka jälkeen se tulee uusiksi. (Suomen Riistakeskus, n.d-c.)

3.5 Metsästysseura

Metsästysseurat ovat tavallisesti rekisteröityjä aatteellisia yhdistyksiä (Hiidenmies & Grenfors, 2012, s. 12). Aatteellinen yhdistys on voittoa tavoittelematon, yleensä yhdistysrekisteriin merkitty yhdistys. Elinkeinon tai muun ansiotoiminnan harjoittaminen on yhdistykselle mahdollista, mikäli siitä on maininta yhdistyksen säännöissä, mikäli se liittyy yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseen, tai sitä pidetään taloudellisesti vähäarvoisena.

(Tilastokeskus, n.d.) Metsästysseura voi olla myös rekisteröimätön yhdistys. Rekisteröinti kuitenkin tuo yhdistykselle oikeuskelpoisuuden ja luo metsästyksen toteuttamisesta vakaamman kuvan. (Hiidenmies & Grenfors, 2012, ss. 12–14).

Metsästys perustuu Suomessa järjestäytyneeseen metsästykseseen, eli metsästysseurojen toimintaan (Hiidenmies & Grenfors, 2012, s. 12). Järjestäytynyt metsästys on Suomessa saanut alkunsa vuonna 1865 jolloin ensimmäiset metsästysseurat perustettiin (Metsästäjäliitto, n.d.-c.) Metsästysseurojen tarkoituksena on harjoittaa metsästystä kestävästä käytön periaatteiden mukaisesti, tehdä riistanhoito- ja luonnonsuojelutoimintaa, sekä harjoittaa metsästysampumaurheilua ja kenneltoimintaa. Lisäksi metsästysseurat saattavat pienillä paikkakunnilla olla ainoita aktiivisesti toimivia yhdistyksiä ja ovat täten sosiaalisesti erittäin merkittävässä asemassa. (Hiidenmies & Grenfors, 2012, ss. 16–17).

Metsästysseurojen ja metsästäjien merkitys on ensiarvoisen tärkeää suomalaisille riistakannoille ja niiden seurannalle. Riistakantojen arviointi perustuu Suomessa riistakolmiolaskentoihin, joihin vapaaehtoiset metsästäjät osallistuvat. (Hiidenmies & Grenfors, 2012, s. 224) Hirvikannan seuranta perustuu Suomessa havaintoihin, joita metsästäjät tekevät. Metsästysseurat keräävät tietoa havainnoista, kaadoista ja metsästyksen jälkeen alueelle jäävästä hirvikannasta Oma riista-palveluun. Luonnonvarakeskus hyödyntää palvelun tietoja yhdessä maa- ja lentolaskentatuloksien, sekä hirvikolarimäärien kanssa, vuotuisen arvioon hirvikannan koosta. (Luonnonvarakeskus, n.d.)

Metsäkaurista lukuun ottamatta hirvieläinten metsästykseseen tarvitaan pyyntilupa Suomen riistakeskukselta (Suomen riistakeskus, n.d.-e.). Pyyntiluvanvaraisen metsästyksen tarkoituksena on huolehtia, ettei hirvieläinkanta pääse vaarantumaan, mutta hirvieläinten aiheuttamat liikenne-, metsä-, ja maatalousvahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Pyyntiluvan saaminen edellyttää hirven kohdalla vähintään 1000 ha yhtenäistä aluetta, jossa hakijalla on oikeus metsästää kyseistä riistaeläintä. (Suomen riistakeskus, n.d.-f.) Käytännössä pyyntilupia hakevat metsästysseurat, sillä pyyntiluvanvaraista metsästystä toteuttaessa tulee olla nimettynä metsästyksenjohtaja ja varajohtaja. Tämän myötä metsästysseuroilla on tärkeä rooli kannanhoidollisen metsästyksen toteutuksessa. (Suomen riistakeskus, n.d.-g.)

Metsästysseurojen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Seuran jäsenyys antaa oikeuden metsästää metsästysseuran vuokraamalla mailla, mutta tuo myös velvollisuuksia seuratoiminnan edistämiseksi. Metsästysseurojen toiminta Suomessa on ainutlaatuista. Ei

ole toista tahoaa, joka huolehtisi yhtä pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti, sekä metsästyksessä, että riistanhoidosta. (Hiidenmies & Grenfors, 2012, s. 12)

3.6 Säädöspohja

Metsästyksen säätely Suomessa tapahtuu metsästyslaissa ja metsästysasetuksessa säädelyin perustein. Perusteena metsästykselle on kestävän käytön periaate. Säätelyssä otetaan huomioon riistakantojen suuruus ja kehitys. Päätöksenteko pohjautuu Luonnonvarakeskuksen riistaseurantamenetelmiin. (Maa- ja metsätalousministeriö, n.d-a.) Metsästyslaissa (615/1993 § 20) määritellään metsästyksen harjoittaminen seuraavasti:

Metsästystä tulee harjoittaa kestävän käytön mukaisesti. Riistaeläinkannat eivät saa vaarantua eikä luontoa ei tule tarpeettomasti vahingoittaa. Riistakantoja ei tule vaarantaa, eikä eläimille tuottaa tarpeetonta kärsimystä. Riistaeläinkantojen jatkuvuus tulee turvata tarkoituksen mukaisella riistanhoidolla, eikä metsästyks saa aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa toiselle ihmiselle tai toisen omaisuudelle.

Metsästyksen harjoittaminen on sallittua metsästysalueen omistajalle, mikäli muuta ei ole säädetty (Metsästyslaki 615/1993 § 6). Metsästysalueen omistaja voi antaa metsästysoikeutensa vuokralle osittain, tai kokonaan (Metsästyslaki 616/1993 § 11). Mikäli omaa maata ei ole, on metsästäjän mahdollista liittyä metsästysseuraan ja saada näin alueelle metsästysoikeus (Suomen Riistakeskus, n.d-d). Kuntalaisella on oikeus metsästää kotikunnassaan sijaitsevilla valtion omistamilla mailla, mikäli hän asuu Lapin tai Kainuun maakuntaan kuuluvassa kunnassa, tai Kuusamossa, Pudasjärvellä tai Taivaskoskella (Metsästyslaki 1427/2014 § 8). Lisäksi valtion mailla metsästäminen on sallittua myös muille kuin kunnassa asuville, mikäli on ostanut luvan Metsähallitukselta. (Suomen Riistakeskus, n.d-d). Ampumakokeen suorittaminen rihtatulla luotiaseella metsästettäessä säädetään metsästyslain 21 §:ssä (Metsästyslaki 504/2017 § 21). Metsästyskortti ja ampumakoetodistus tulee esittää pyydetessä metsästystä valvovalle henkilölle (Metsästyslaki 504/2017 § 22).

Susi on Suomessa Metsästyslain 37 §:n mukaan aina rauhoitettu laji. Tällä hetkellä sutta saa metsästää vain Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla. Suomen riistakeskus voi myöntää poikkeusluvalla, mikäli muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, eikä päätös haittaa lajin luontaisen suojelutason saavuttamista lajille luontaisella levinneisyysalueella. Poikkeuslupa voidaan myöntää, mikäli sudesta on haittaa muulle luonnonvaraiselle eläimistöille tai kasvistolle, mikäli sudesta on uhkaa karjankasvatukselle, porotaloudelle tai

muulle merkittävälle omaisuudelle, tai mikäli susi uhkaa yleistä turvallisuutta. (Metsästyslaki 159/2011 § 41)

8.12.2023 Maa- ja metsätalousministeriö säätöi asetuksen poikkeusluvalla sallittavasta suden metsästyksestä metsästysvuonna 2023–2024. Asetus sallii 28 susiyksilön poiston Suomen riistakeskukselta haettavalla poikkeusluvalla, poronhoitoalueen ulkopuolella. (Maa- ja metsätalousministeriö, 2023) Suomen riistakeskuksen päätöksistä on mahdollista valittaa (Riistahallintolaki 158/2011 § 31). Päätöksestä voi valittaa henkilö, johon päätös on kohdistettu, tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös vaikuttaa (Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 808/2019, 7 §). Lisäksi päätöksestä voi valittaa jokin rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö, jonka tarkoituksena on edistää luonnon- ja ympäristön suojelua (Metsästyslaki 615/1993 § 90). Alueelliset luonnonsuojeluyhdistykset valittavatkin hallinto-oikeuteen Suomen riistakeskuksen tekemistä päätöksistä aktiivisesti (Suomen riistakeskus, 2023-a; Suomen riistakeskus, 2022; Penttinen, 2022).

Alueellisten luonnonsuojeluyhdistysten poikkeusluvista tekemät valitukset ovat johtaneet hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiin, jotka ovat kieltäneet poikkeuslupien toimeenpanon. Tällä hetkellä Suomessa niin susien, kuin muidenkin suurpetojen metsästys on lähes mahdotonta. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan, pelkkä kannanhoidollinen metsästys ei ole riittävä peruste poikkeuslupan myöntämiselle. Myönnetty poikkeuslupa vaatii korkeimman hallinto-oikeuden mukaan erityisen ongelman, tai tilanteen esiintymistä. (Korkein hallinto-oikeus, 2023; Korkein hallinto-oikeus-a, 2023)

Syksyllä 2023 korkein hallinto-oikeus hyväksyi luonnonsuojeluyhdistyksen valituksen ja kumosi Suomen riistakeskuksen myöntämät poikkeusluvut karhun metsästykseseen. Korkein hallinto-oikeus totesi luvat laittomiksi. Samainen on tapahtunut aikaisemmin vuonna 2022, jolloin korkein hallinto-oikeus kumosi ilveksen metsästykseseen myönnetyt poikkeusluvut, todeten luvat laittomiksi. (Suomen Metsästäjäliitto, 2023). Joulukuussa 2023 Suomen Riistakeskus hylkäsi suden kannanhoidollisen metsästyksen hakemukset, sillä hakijoiden perusteluita ei voitu pitää riittävinä, suhteessa korkeimman hallinto-oikeuden nykyisiin käytänteisiin (Suomen Riistakeskus, 2023).

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä ohjaa EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisut (Korkein hallinto-oikeus, 2023-b). Vuonna 2019 tuomioistuimen antaman ennakkoratkaisun perusteella suden kannanhoidollinen metsästys on luontodirektiivin puitteissa mahdollista, mutta vaatii kattavat perustelut ja sitoutumisen susikannan suotuisaan suojelutasoon.

Perusteluiden tulee pohjautua tieteelliseen näyttöön ja on todistetusti osoitettava, että muut keinot tilanteen ratkaisemiseksi eivät ole olleet riittäviä. (Suomen Metsästäjäliitto, 2019)

3.7 Koirametsästys ja koetoiminta Suomessa

Koira on totuttu näkemään metsästäjän työkumppanina jo metsästyksen historiasta lähtien. Koirat antavat metsästykselle olennaista sisältöä ja ovat korvaamattomia työssään, riistan etsimisessä, paikantamisessa ja ajamisessa. Koiran toiminnalla on usein suuri merkitys saaliin saamisen kannalta, ja lisäksi koiran käyttö ja työskentely korostuu haavoittuneen riistaeläimen löytämisessä ja talteenotossa. (Sarparanta, 2011, s. 273.)

Koiran käyttöä metsästyksessä määrittelee metsästyslaki. Koirien kiinnipitovelvollisuus alkaa maaliskuun 1 päivänä ja jatkuu elokuun 19 päivään. Tällöin ulkona olevan koiran on oltava kytkettynä tai välittömästi kytkettävissä. Laista voidaan poiketa, mikäli muuta kuin ajavaa koira käytetään metsästykseseen, tai kun lintukoira koulutetaan häiritsemättä rauhoitettuja riistaeläimiä. (Metsästyslaki, 615/1993 § 51) Koira ei myöskään saa pitää vapaana alueella ilman maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa (Metsästyslaki, 615/1993 § 53).

Koirien apu Suurriistavirka-apu (SRVA) tehtävissä on korvaamatonta. SRVA toiminta perustuu riistanhoitoyhdistyksen ylläpitämään organisaatioon, josta tarpeen tullen välitetään poliisille apua suurriistakonflikteihin. Yleisimmin koirapartio hälytetään jäljestämään kolareissa loukkaantuneita hirvieläimiä, mutta myös suurpetoja tai villisikoja. Lisäksi metsästäjien apua hyödynnetään suurpetojen karkotuksessa. SRVA toiminta on vapaaehtoista ja perustuu poliisin ja riistahoitoyhdistysten välisiin sopimuksiin, sekä riistahallintolakiin. (Suomen riistakeskus, n.d-h)

Yksi vanhimpia suomalaisia metsästysmuotoja on linnustus haukkuvalla koiralla. Yleisemmin käytettyjä koirarotuja ovat suomenpystykorva sekä pohjanpystykorva. Haukkuvalla koiralla metsästettäessä koira hakee lintuja, metsästäjän edetessä maastossa. Koira ilmaisee löytyneen linnun metsästäjälle haukunnalla. (Rissanen ym., 2011, s. 221) Hakua tehdessään koira työskentelee useamman sadan metrin etäisyydellä metsästäjästä (Kennelliitto, n.d-i.).

Pystykorva metsästyksen lisäksi ajokoiralla metsästäminen on ollut yksi Suomen varhaisimpia metsästysmuotoja. Suomessa yleisimmät ajokoirarodut ovat suomenajokoira, beagle, dreeveri sekä mäyräkoira. Ajokoiralla metsästettäviä riistaeläimiä ovat jänikset ja ketut, lisäksi mäyräkoiria käytetään metsäkauriiden ja peurojen metsästyksessä. (Sarparanta, 2011, s. 284.) Kun metsästäjä laskee ajokoiran maastoon irti, on koiran tehtävä

etsiä riistaeläimen yö jälki, seurata sitä makuulle ja ajaa haukkuen riistaeläintä. Myös ajokoiria työskentelee etäällä metsästäjästä. (Suomen ajokoirajärjestö, n.d.)

Pysäyttävistä koirista yleisimpiä Suomessa käytössä olevia koiria ovat harmaa norjanhervikoira, jämtlanninpystykorva, karjalankarhukoira ja venäläiset laikarodut (Sarparanta, 2011, s. 283). Pysäyttäviä koiria, eli niin kutsuttuja hirvikoiria käytetään pääasiassa hirvi- ja karhujahdissa. Hirvikoiria päästetään hakuun alueelle, jossa odotetaan olevan riistaa. Pysäyttävän koiran tehtävänä on löytää riista hajuaistin avulla, jonka jälkeen koira pyrkii riistan etupuolelle pysäyttämään riistan haukunnallaan. Koiran tulee pitää riista paikallaan haukunalla ja liikkumisellaan. Mikäli riista karkkoo, koiran tulisi uudelleen pyrkiä tämän etupuolelle. Myös hirvikoirat työskentelevät etäällä metsästäjästä. (Suomen riistakeskus, n.d-h.)

Pystykorvien, ajokoirien ja hirvikoirien lisäksi metsästyksessä apuna käytetään seisovia lintukoiria, liikkeelle ajavia koiria, noutajia ja luolakoiria (Sarparanta, 2011, ss. 284–286). Seisovilla lintukoirilla metsätetään metsä- ja peltokanalintuja, vesilintuja sekä sepelkyyhkyjä. Myös pienpetopyynti on seisojilla yleistä. (Suomen riistakeskus, n.d-i.) Liikkeelle ajavat koirat työskentelevät metsästäjän edessä ja ajavat kanalinnut, rusakot ja vesilinnut liikkeelle, jolloin metsästäjä saa mahdollisuuden ampua. Liikkeelle ajavat koirat ovat yleensä cockerspanieleita ja springerspanieleita. (Sarparanta, 2011, ss. 284–285)

Noutajat koulutetaan etsimään ja tuomaan pienriistaa maalta ja vedestä. Yleisimmin noutajaa käytetään vesilinnustuksessa, mutta noutajan käyttö on myös ylösajavana koirana kanalinnustuksessa yleistynyt. (Suomen riistakeskus, n.d-j.) Tunnetuimmat noutajat ovat labradorinnoutaja, sekä kultainennoutaja. (Sarparanta, 2011, s. 285). Luolakoiria käytetään supikoirien, kettujen ja mäyrien pyynnissä. Yleisimpiä luolakoiria ovat terrierit ja mäyräkoirat. Luolakoiran tehtävänä on etsiä riista louhikosta, maaluolasta, kiven- tai rakennuksen alta. Koiran tulee ilmaista riista ja toiminnallaan joko pysäyttää riistaeläin paikoilleen, tai karkottaa ulos luolastosta. (Suomen riistakeskus, n.d-k.)

Metsästykskoirien kokeet mittaavat koirien käyttöominaisuuksia ja antavat jalostuksellisesti arvokasta tietoa. Kullekin metsästykskoirarodulle on omat kokeensa, roturyhmien mukaisesti. Yhteistä eri rotujen kilpailuille ja kokeille on tavoite selvittää koirien metsästysominaisuuksia käytännön metsästystä vastaavassa tilanteessa. Pääsääntöisesti metsästykskokeissa ei ammuta riistaa. (Sarparanta, 2011, s. 287)

Hirvikoirille suunnattu hirvenhaukkukoe oli vuonna 2022 kolmanneksi suosituin koemuoto Suomessa (Kennelliitto, n.d-a). Kokeessa koiran tehtävänä on löytää maastosta hirvi ja saada se haukkuunsa. Tämän jälkeen kokeen tuomarit lähestyvät haukkua kuten tavanomaisessa metsästystilanteessa. Kokeessa arvostellaan mm. koiran hakua, haukkutyöskentelyn laatua, tottelevaisuutta ja yhteistyötä. (Kennelliitto, n.d-g)

Ajokokeiden tarkoituksena on selvittää ajavien koirien ajo-ominaisuuksia. Koemuotoja ovat jäniksenajokoe, ketunajokoe, dreevereiden ajokoe sekä mäyräkoirien ajokoe. Ajokokeista jäniksenajokoe on yleisin koemuoto. Kokeessa arvostetaan koiraa, joka on määrätietoinen ja tarmokas, saa yö jäljeltä ajon mahdollisimman nopeasti, haukkuu kuuluvasti, ajaa varmasti, sekä ajo on etenevää ja estetyöskentely hyvää. (Kennelliitto, n.d-b.)

Linnunhaukkukoe on haukkuville lintukoirille tarkoitettu koemuoto, jossa koiran hakua ja riistatyöskentelyä arvioidaan maastossa. Linnunhaukkukokeessa koiran tulee tehdä itsenäistä hakua maastossa ja ilmaista lintu haukunnallaan. Kokeessa arvostellaan muun muassa koiran hakua ja haukkutyöskentelyä. (Kennelliitto, n.d-c.)

Jo edellä mainittujen roturyhmien lisäksi kanakoirat, noutajat ja spanielit ja luolakoirat kilpailevat omissa koemuodoissaan. Kanakoirien, noutajien ja spanieleiden kokeissa koirat työskentelevät tiiviissä yhteistyössä ohjaajiensa kanssa ja tottelevaisuus, sekä kuuliaisuus ovat suuressa roolissa. Lisäksi kokeissa on muista metsästyskoirien kokeista poiketen, koemuodon mukaan, mahdollista ampua riistaa. (Kennelliitto, n.d-e; Suomen Noutajakoira järjestö, n.d; Kennelliitto, n.d-f; Kennelliitto. n.d-h.)

3.8 Suden aiheuttamat koiravahingot

Vuonna 2023 Riistavahinkorekisteriin ilmoitettiin 65 suden aiheuttamaa koiravahinkoa. Vahinkoja korvattiin noin 225 003 euron arvosta. (Riistavahingot.fi, n.d) Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinvahinkojen korvaamisesta käytettävistä käyvistä arvoista 503/2013) mukaan perusarvo puhdasrotuiselle koiralle on 1 600 € ja sekarotuiselle koiralle 800 €. Summaan lisätään arvoa koiran käyttötarkoituksen, menestyksen ja tehtyjen terveystutkimusten mukaan.

Yleisimmin suden motivaatio koiran kimppuun hyökätessä on joko puolustautuminen tai saalistaminen (Kojola & Kuittinen 2002, s. 500). Metsässä suden ja koiran kohdatessa motivaatio hyökkäykseen on todennäköisemmin suden puolustautuminen reviiriään kohtaan. Jonkinlainen viittaus on myös siitä, että sudet voisivat nimenomaan etsiä koiria ravinnokseen

(Fritss & Paul, 1989, s. 122). Kojolan & Kuittisen (2002, s. 498) tutkimuksen mukaan metsässä koiran kimppuun hyökkää useimmiten kaksi sutta tai enemmän, pihassa tapahtuviin hyökkäyksiin osallisena on yleensä vain yksi susi.

Metsästyskoirien haukun koetaan edesauttavan koirien huomattavuutta susien keskuudessa, (Kojola & Kuittinen, 2002, s. 500) samainen asia on todettu myös aikaisemmin toisessa Wildlife Society Bulletin artikkelissa (Fritss & Paul, 1989, s. 122) jossa todetaan innokkaiden ja äänekkäiden koirien joutuvan useimmiten susien hyökkäyksen kohteeksi. Perinteiset suomalaiset metsästyskoirarodut: hirvikoirat, ajokoirat ja haukkuvat lintukoirat ovat täten työskennellessään äänekkäästi, etäällä ohjaajastaan, vaarassa joutua suden hyökkäyksen kohteeksi.

Kojolan ja Kuittisen tutkimus (2002, s. 499) osoittaa, että usein pihaan hyökkäävän suden kohteena on suomenpystykorva. Suomenpystykorvat vartioivat pihaa äänekkäästi, joka voi houkutella susia pihapiiriin (Kojola & Kuittinen, 2002, s. 498). Hirvikoirien ja ajokoirien kimppuun sen sijaa hyökättiin useammin metsästystilanteissa (Kojola & Kuittinen, 2002, s. 499). Suden ja koiran kohtaamista ja suden hyökkäämistä koiran kimppuun, on yhdistetty myös alhaiseen suden saaliseläinten tiheyteen (Kojola & Kuittinen, 2002, s. 499; Tikkinen & Kojola, 2020, s. 43). Mikäli suden saaliseläinten tiheys on alhainen, saattaa susi kohdistaa hyökkäyksiä enemmän koiriin (Kojola & Kuittinen, 2002, s. 499).

3.9 Susi Euroopan unionissa

Susi on Euroopan unionissa määritelty Suomessa erittäin uhanalaiseksi lajiksi. Susi on EU:n luontodirektiivissä ensisijaisesti suojeltava laji. Alpiinisella alueella, eli Suomessa Ylä-Lapissa suden suojelutaso on epäsuotuisa, riittämätön, mutta vakaa. Borealisella alueella, eli muualla Suomessa suden suojelutaso on epäsuotuisa, riittämätön ja paraneva. (Suomen Ympäristökeskus SYKE, 2024)

Susi kuuluu Suomessa EU:n luontodirektiivissä liitteeseen IV. Liitteessä IV oleville lajeille edellytetään tiukkaa suojelua. Suomi on saanut sudelle varauman poronhoitoalueelle, jolloin liitteen IV velvoitteet eivät koske poronhoitoaluetta. Susi kuuluukin poronhoitoalueella liitteeseen V. Liitteessä V olevia lajeja voidaan lähtökohtaisesti metsästä, mikäli metsästy ei vaaranna lajin suojelutasa. (Suomen Ympäristökeskus SYKE, 2024) Susi poronhoitoalueella vaarantaa merkittävästi poronkasvatusta elinkeinona, jolloin EU:n luontodirektiivin 16 artiklan (1992) mukaan säännöksistä poikkeaminen on mahdollista.

3.10 EU komission kysely

Syyskuussa 2023 Euroopan komissio ilmaisi kiinnostuksensa datan keräämisestä, susien suojelutason tarkistamista varten. Komissio toteaa julkaisussaan susien aiheuttavan entistä enemmän konflikteja maatalous- ja metsästysyhteisöjen kanssa. EU komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen toteaa julkaisussa (Euroopan komissio, 2023) susilaumoista tulleen uhan kotieläimille ja jopa ihmisille. Hän kehottaa viranomaisia ryhtymään niihin toimiin, jotka EU:n lainsäädäntö jo nyt mahdollistaa. Komissio kehotti julkaisussa paikallisyhteisöjä, tutkijoita ja kaikkia asianosaisia toimittamaan dataa susikannasta ja susien vaikutuksista sähköpostitse komissiolle, 22. syyskuuta mennessä. Vastausaikaa toimijoilla oli tällöin vajaa kolme viikkoa. Kerätyn datan perusteella komissio tulisi päättämään ehdotuksesta suden suojelutarpeen muutoksesta EU:ssa. (Euroopan komissio, 2023)

Suomalaiset metsästysseurat ovatkin oleellinen osa paikallisyhteisöjä, joilta komissio toivoi dataa susikannasta ja susien vaikutuksista. Helpottaakseen metsästysseurojen työtä Suomen Metsästäjäliitto laati ohjeistuksen, jota metsästysseurat pystyivät hyödyntämään vastauksia laatiessaan. Metsästäjäliiton ohjeistus vastaukseen Liitteissä 1 ja 2. (Suomen Metsästäjäliitto, 2023-a) Joulukuussa 2023 valmistui perusteellinen selvitys suden suojeluasemasta EU:ssa. Selvityksestä käy ilmi, että Suomesta lähetettiin määräaikaan mennessä 1551 vastausta koskien suden suojelutason muutosta. Sähköposteista 74 % kannatti suden suojelutason laskua, 20 % kannatti suojelutason säilyttämistä ja 6 % ei antanut lausuntoa suden suojelutasosta. Suden suojelutason laskua kannattaneista vastauksista noin 80 % tuli paikallisilta metsästysseuroilta ja riistanhoitoyhdistyksiltä. (Blanco & Sundseth, 2023, s. 8)

Loppuvuodesta 2023 EU-komissio esitti julkaistun selvityksen pohjalta ehdotuksen, jolla muutettaisiin suden suojeluasemaa. Suojeluaseman muutoksessa suden suojelutaso muuttuisi ”suojelluksi”, nykyisin sen ollessa ”tiukasti suojeltu”. Mikäli suden suojeluasema halutaan muuttaa EU-tasolla liitteeseen V, tulee suojeluasema muuttaa ensin Bernin yleissopimuksessa. (Euroopan komissio, 2023-a). Komission ehdotukseen kaivataan EU:n jäsenmaiden kannatusta, jotta ehdotus etenisi Bernin yleissopimuksen pysyvälle komitealle (Maa- ja metsätalousministeriö, 2023-a).

4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen toteutus osiossa avataan tutkimuksen taustaa ja toteutustapaa. Kerrotaan hyödynnetystä tutkimusmenelmästä, sekä kuvataan työn toteutusvaiheet. Työn toteutus avataan lukijalle konkreettisemmin, esittämällä analyysivaiheessa käytettyjä taulukoita. Lisäksi luvussa perustellaan, miksi tutkimuksen aihe on tärkeä ja kerrotaan tutkimukseen viittaavista muista opinnäytetöistä, sekä tutkimuksista.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä tarkastellaan tutkimukseen liittyvien henkilöiden näkökulmasta (Juuti & Puusa, 2020). Työn tavoitteena laadullisena tutkimuksena on ymmärtää, kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, riistaeläimiin ja metsästykseseen, ja kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen vallitsevassa susitilanteessa.

Työn aineisto on empiirinen, sillä Suomen Metsästäjäliitolta saatu aineisto pohjautuu metsästysseurojen omiin havaintoihin ja kokemuksiin susista (Kallinen ym., n.d.).

Tutkimusmenetelmä on laadullinen sisällönanalyysi. Sisällönanalyysillä on tarkoitus saada kuvaus tutkimuskysymyksistä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. (Sarajärvi & Tuomi, 2017, s. 135) Tutkimusmenetelmänä sisällönanalyysi on tekstianalyysia. Pyrkimyksenä on kuvata metsästysseurojen vastauksia susitilanteesta sanallisesti. Sisällönanalyysillä järjesteltiin aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon, jonka lisäksi säilytettiin aineiston tarjoama informaatio susitilanteista eri alueilla. (Sarajärvi & Tuomi, 2017, ss. 135–142)

4.2 Työn toteutusvaiheet

Työ sai alkunsa syksyllä 2023. Suomen Metsästäjäliitto tarjosi tällöin mahdollisuutta tehdä opinnäytetyön susista, hyödyntäen tuoreita metsästysseurojen palautteita. Palautteet olivat osoitettu EU:n komission susipalautte-kyselyyn. Aihe oli kiinnostava, joten aiheeseen tarttumista ei tarvinnut kauaa pohtia.

Työn toteutukseen tuli hyvin vapaat kädet toimeksiantajan puolelta. Käyttöön saadusta aineistosta olisi ollut moneksi, mutta ensimmäisissä keskusteluissa Metsästäjäliiton toiminnanjohtajan Jaakko Silpolan, sekä työn ohjaajan, luonnon- ja riistanhoitopäällikkö Ere

Grenforsin kanssa pinnalle nousivat metsästyskoirat. Aihe oli mieluista, joten näiden keskusteluiden pohjalta työtä lähdettiin viemään eteenpäin.

Työn toteutus alkoi aineiston lajittelulla. Jokainen metsästysseuroilta tullut palaute lajiteltiin omaan kansioon, Metsästäjäliiton paikallispiirien mukaisesti. Metsästysseurojen vastauksia kahlattiin läpi useaan otteeseen työn toteutuksen aikana. Ensimmäinen katsaus vastauksiin kertoi, millaisia vastaukset olivat, millaisia huomioita vastauksista saattoi tehdä ja millaisia tutkimuskysymyksiä näistä voisi muodostua. Kun tutkimuskysymykset olivat aineiston pohjalta muodostettu, lähdettiin aineistosta etsimään vastauksia kysymyksiin.

Työn toteutus vaati kattavaa taustatiedon ymmärtämistä, joten läpi työn toteutuksen tuli tutustuttua niin tutkimuksiin, selvityksiin, kirjoihin, oppaisiin kuin artikkeleihin. Työn taustatietoa kirjoitettiin heti työn toteutuksen alusta lähtien, ja muokkailtiin tutkimuksen edetessä. Suden suojelutason käsittely Euroopan komissiossa on työn aikana edennyt useaan otteeseen, ja tämä on antanut mielenkiintoa ja ajankohtaisuutta työn koostamiseen.

Tutkimuksen aineisto käsiteltiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi alkoi pelkistämällä eli redusoimalla aineistoa (Sarajärvi & Tuomi, 2017, s. 143). Tällöin käytännössä aineistosta etsittiin suoria vastauksia siihen, kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, löytyisikö merkkejä saaliseläinten monilajisuuden vaikutuksista, kuinka sudet vaikuttavat riistaeläimiin sekä metsästykseseen yleisesti ja millaisia asenteita metsästäjillä oli susia kohtaan. Luodun Word-tiedoston taulukon ensimmäisessä sarakkeessa on metsästysseurojen vastauksista suora alkuperäisilmaus ja toisessa sarakkeessa pelkistys alkuperäisilmauksesta. Taulukoiden sisältö ei ole esimerkki täydellisestä sisällönanalyysin toteuttamisesta, mutta toimi työn edistämisen punaisena lankana hyvin. Ensimmäisestä vaiheesta kuvakaappaus taulukossa 1.

Taulukko 1 Aineiston pelkistäminen.

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus
"Uhka koiravahingoille on kuitenkin ilmeinen suden ollessa alueella. Seurallamme ei ole todennettua tietoa suden vaikutuksesta alueemme riista- tai muihin eläinkantoihin."	Koiravahinkojen uhka ilmeinen Ei todennettua vaikutusta riistakantoihin

Pelkistämisen jälkeen aineisto käsiteltiin ryhmittelemällä, eli klusteroimalla. Aineistosta etsittiin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia ilmaisevia käsitteitä, jotka ryhmiteltiin ja

yhdistettiin alaluokiksi. Alaluokat nimettiin niiden sisältöä kuvaavalla käsitteellä. (Sarajärvi & Tuomi, 2024, s. 145). Aineiston ryhmittelystä kuvakaappaus taulukossa 2.

Taulukko 2 Aineiston ryhmittely.

Pelkistetty ilmaus	Alaluokat
Koiravahinkojen uhka ilmeinen Riski koiran menettämiseen on suuri Metsästyskoiravahinko on vain ajankysymys Riski koiravahingolle on merkittävä Todennäköisyys koiravahingolle on kasvanut Tietyillä alueilla koirien käyttö on jo loppunut Metsästyskoiratoiminta on mahdotonta Koirat ovat vaarassa Susi on suuri huolenaihe koirien kanssa metsästävien keskuudessa	Riski koiravahinkoihin on olemassa
Investoinnit koirien suojaukseen	Koirien turvallisuuden lisääminen
Toistaiseksi ei koiravahinkoja	Ei toistaiseksi koiravahinkoja
Koiravahinkoja on sattunut	Koiravahinkoja on sattunut

Aineiston ryhmittelyn jälkeen aineisto käsitteellistettiin, eli abstrahoitettiin. Aineistosta eroteltiin tutkimuksen kannalta olennaiset tiedot ja tietojen perusteella muodostettiin teoreettisia käsitteitä. Pääluokkien muodostamisen lisäksi abstrahoinnissa muodostetaan yhdistäviä luokkia, pääluokkien välillä. Näin yhdistelemällä käsitteitä saatiin vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Abstrahointi on prosessi, jossa käsitteiden avulla saadaan luotua kuvaus tutkimuskohteesta. (Sarajärvi, Tuomi, 2017, ss. 146–147) Sekä koiravahinkojen käsitteellistämisestä, että suden koiratoimintaan aiheuttamien vaikutusten käsitteellistämisestä kuvakaappaukset taulukoissa 3 ja 4. Myös näiden luokkien yhdistämisestä kuvakaappaus taulukossa 5. Taulukot ovat luotu aineiston käsittelemisen yhteydessä, mutta eivät vastaa täydellistä esimerkkiä sisällönanalyysin toteuttamisesta.

Taulukko 3 Koiravahinkojen käsitteellistäminen.

Abstrahointi koiravahingoista

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Riski koiravahinkoihin on olemassa	Mahdollisuus koiravahinkoon	Koiravahingot ovat mahdollisia
Koirien turvallisuuden lisääminen	Koirien suojaus	
Koiravahinkoja on sattunut	Koiravahinkoja sattuu	
Toistaiseksi ei koiravahinkoja	Koiravahinkoja ei ole vielä sattunut	

Taulukko 4 Suden koiratoimintaan vaikuttamisen käsitteellistäminen.

Abstrahointi suden vaikutuksesta koiratoimintaan

Alaluokka	Yläluokka	Pääloukka
Susi vaarantaa koirien koe, kasvatus- ja jalostustoiminnan	Koe, kasvatus-, ja jalostustoiminta vaarassa	Vaarantunut koiratoiminta
Koirien pitämisen riskit	Koirien pitäminen on riski	
Susi vaarantaa SRVA toiminnan	SRVA toiminnan vaarantuminen	
Suden työllistyvyys ennen metsästystä	Suden työllistyvyys	
Koirien harjoituskäyttö on vaarallista	Harjoittelu vaarallista	
Ei metsästystä koirilla	Ei metsästystä koirilla	

Taulukko 5 Kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, yhdistetyt luokat.

Yläluokka	Pääloukka	Yhdistävä luokka
Mahdollisuus koiravahinkoon Koirien suojaus Koiravahinkoja sattuu Koiravahinkoja ei ole vielä sattunut	Koiravahingot ovat mahdollisia	Kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön
Koe-, kasvatus-, ja jalostustoiminta vaarassa Koirien pitäminen on riski SRVA-toiminta on vaarantunut Harjoittelu vaarallista Ei metsästystä koirilla Suden työllistyvyys	Vaarantunut koiratoiminta	

Aineiston käsittelyn jälkeen oli aika tuoda tulokset opinnäytetyöpohjalle. Selkeyden vuoksi tuloksiin luotiin uudet taulukot, eikä hyödynnetty aineiston käsittelyn yhteydessä syntyneitä taulukoita ja näiden kuvakaappauksia. Tuloksien tuomisen jälkeen tutkimus eteni loogisessa järjestyksessä, tulosten tarkastelun kautta johtopäätöksiin ja pohdintaan. Kokonaisuutta tuli viillattua aina työn viime metreille saakka. Opinnäytetyöprosessi eteni kivuttomasti, ja vaikka välillä eteen tuli haastavampia hetkiä, pystyi tutkimusta aina toisesta suunnasta edistämään eteenpäin.

4.3 Tutkimuksen tärkeys

Suomalainen susikonflikti juontaa juurensa historiaan, jossa ihminen ja susi kilpailevat samoista luonnonvaroista, usein hirvestä (Bisi, ym., 2010, s. 771). Lisäksi susi on historiassa hyödyllisten riistalajien lisäksi tappanut kotieläimiä ja ihmisiä. Kuten tietoperustassa kerrottiin, ei ihmisen ja suden historia ole ollut helppo. Tänä päivänä susi uhkaa merkittävästi koirien

kanssa tapahtuvaa metsästystä (Bisi, ym., 2010, s. 777). Jonka lisäksi susi on uhka niin poro-, karja- kuin lammastaloudellekin (Bisi & Kurki, 2006, s. 6). Kasvaneen susikannan myötä konfliktit susien kanssa ovat lisääntyneet merkittävästi (Bisi, ym., 2010, s. 771).

Tärkein syy tutkimuksen tekemisille, oli saada metsästäjien ääni paremmin kuuluvaksi vallitsevassa susitilanteessa. Susi aiheuttaa tällä hetkellä valtavasti haastetta ja harmia metsästäjien toimintaa kohtaan ja on vaarassa vaikuttaa myös yhteiskunnalliseen turvallisuuteen, mikäli metsästäjien into tärkeää vapaaehtoistyötä kohtaa lopahtaa. Tämä kaikki käy ilmi metsästysseurojen palautteista, joita EU:n komissio keräsi syksyllä 2023. Pointteja, joita metsästysseurojen vastauksista nousi, ei voi liikaa korostaa tämän päiväisessä susikeskustelussa.

4.4 Aiheeseen liittyvät opinnäytetyöt ja tutkimukset

Toista vastaavaa työtä, jossa käsiteltäisiin metsästäjiltä tulleiden palautteiden perusteella tämänhetkisen susikannan vaikutuksia, ei ole julkaistu. Sen sijaan tutkimuksen eri osa-alueista, joita työ käsittelee, on julkaistu runsaasti opinnäytetöitä sekä tutkimuksia. Alla muutama esimerkki kyseisistä opinnäytetöistä ja tutkimuksista.

Vuonna 2005 Jukka Bisi ja Sami Kurki ovat tehneet tutkimuksen Susipuhetta Suomesta. Tutkimus keskittyy ihmisiin, joiden elämään susi vaikuttaa, näiden näkemyksiin ja puheeseen sudesta. Kyseinen tutkimus on eniten opinnäytetyötä vastaava.

Susien aiheuttamia koirahyökkäyksiä ja suden ja koiran vuorovaikutusta käsitellään muun muassa seuraavissa tutkimuksissa: Kojola & Kuittinen (2002) Wolf Attacks on Dogs in Finland. Tikkunen & Kojola (2020) Does public information about wolf (*Canis lupus*) movements decrease wolf attacks on hunting dogs (*C. familiaris*)? Fritts & Paul (1989) Interactions on Wolves and Dogs in Minnesota.

Mila Laitala on vuonna 2021 julkaisemassaan työssään Susi (*Canis lupus*) Suomessa; sen aiheuttamat koiravahingot ja niiden ennaltaehkäisy, käsitellyt suden aiheuttamia koiravahinkoja ja niiden ennaltaehkäisyä. Fanny Kortelainen on vuonna 2016 julkaisemassaan työssään Maatilojen kokemuksia susitilanteesta Suomessa, tuonut esille maatilallisten ihmisten näkökulmia vallitsevaan susitilanteeseen. Keijo Luostarinen on vuonna 2014 julkaisemassaan työssään Kyselytutkimus petoyhdyshenkilöiden motivaatiosta ja toiminnan kehittämisen tarpeista Pohjois-Savon alueella, pureutunut petoyhdyshenkilöiden

toimintaa ja motivaatioon. Alekski Heino on vuonna 2015 työssään Wolf-flow, käsitellyt ihmisen ja suden välistä suhdetta.

5 Tulokset

Työssä selvitettiin vastauksia siihen, kuinka sudet vaikuttavat metsästyskoirien käyttöön, ja onko vaikutuksissa alueellisia eroavaisuuksia, riippuen suden saaliseläinten monilajisuudesta. Lisäksi selvitettiin, millaisia vaikutuksia tämänhetkisellä susikannalla on riistaeläimiin, ja metsästykseseen ja kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen.

Tulokset pohjautuvat metsästysseurojen vastauksiin, joita EU komissio keräsi syksyllä 2023 suden suojelutason tarkistusta varten (Euroopan komissio, 2023). Suomen Metsästäjäliitto (2023-a) antoi metsästysseuroille vastauksiin apuja ohjeellisella vastauksella, joka on nähtävissä liitteissä 1 ja 2. Metsästysseurat ympäri Suomen vastasivat kyselyyn parhaaksi katsomallaan tavallaan ja lähettivät vastaukset sähköpostitse EU komissiolle.

Tuloksissa esitellään tiiviisti tutkimuskysymyksiin saadut vastaukset. Tulokset ovat jaettu neljän otsikon alle, tutkimuskysymysten mukaan. Tuloksissa on nähtävissä runsaasti suoria lainauksia ja nostoja, jotka ovat komission kyselyyn osallistuneiden metsästysseurojen vastauksista. Tuloksissa esitetyt taulukot eivät kuvaa teknisesti täydellistä sisällönanalyysin toteuttamista, mutta toimivat työn teossa punaisena lankana.

5.1 Kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, metsästysseurojen näkökulmasta.

Taulukossa 6 on yhdistettynä kaksi pääluokkaa, jotka muodostavat suden aiheuttamat vaikutukset metsästyskoirien käyttöön. Taulukon sisältö on muodostettu aineiston analysoinnin yhteydessä. Taulukon sisältö avataan tarkemmin seuraavaksi.

Taulukko 6 Kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön.

Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Mahdollisuus koiravahinkoon Koirien suojaus Koiravahinkoja sattuu	Koiravahingot ovat mahdollisia	Kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön?

Koiravahinkoja ei ole vielä sattunut		
Koe-, kasvatusta- ja jalostustoiminta vaarassa Koirien pitäminen on riski SRVA-toiminta on vaarantunut Harjoittelu on vaarallista Ei metsästystä koirilla Suden työllistyvyys	Vaarantunut koiratoiminta	

Tuloksista nousi ennen kaikkea ilmi huoli kasvaneesta koiravahinkojen mahdollisuudesta. Koiravahinkoja sattuu jo, ympäri Suomen ja tämä on havaittavissa metsästyssseurojen palautteista. Kuten jo aikaisemmin mainitsin, Maa- ja metsätalous ministeriön avaaman, Ruokaviraston ylläpitämän riistavahingot.fi sivuston mukaan, Suomessa tapahtui vuonna 2023, 65 koiravahinkoa. (Maa- ja metsätalousministeriö, n.d) Palvelussa näkyvät vain vahingot, joista on tehty Ruokavirastolle vahinkoilmoitus. Metsästyssseurojen palautteista tulee ilmi se, ettei ilmoituksia enää läheskään aina tehdä. ”Raatelutapauksia on Suomessa enemmän kuin viralliset tilastot antavat ymmärtää, koska ilmoituksen tekeminen maksaa 100 euroa ja näin ollen moni jättää ilmoituksen tekemättä” (Länsisuomalaisen metsästyssseuran palaute, 2023). Alueilla, joilla koiravahinkoja ei ole vielä tapahtunut, suhtaudutaan vahinkoihin metsästyssseurojen palautteiden mukaan vain ajankysymyksenä.

Metsästyssseuroilta tulleiden palautteiden mukaan susi rajoittaa tällä hetkellä metsästystä jo runsaasti. Susi koetaan uhkana koirille, joiden avulla suomalaista metsästystä perinteisesti toteutetaan, kuten hirvikoirille, haukkuville lintukoirille ja ajokoirille. Palautteissa nousee ilmi huoli suomalaisen koirametsästyskulttuurin säilymisestä, mikäli susitilanne Suomessa jatkuu vastaavanlaisena.

”Hirvenmetsästys perinteisillä suomalaisilla koiraroduilla vapaasta hausta on nykypäivänä koirille erittäin riskialtista” (Länsisuomalaisen metsästyssseuran palaute, 2023).

”Koiranomistajat ovat huolissaan jahtikumppaninsa turvallisuudesta susihavaintojen lisääntytyä” (Länsisuomalaisen metsästyssseuran palaute, 2023).

”Koirien käyttö metsästyksessä on lähes loppunut alueella” (Itäsuomalaisen metsästyssseuran palaute, 2023).

”Riski menettää koulutettu metsästyskoira on ilmeinen nykyään” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

Paikoin susitilanne on palautteiden mukaan paisunut niin pahaksi, ettei koiria voida käyttää metsästystarkoitukseen enää ollenkaan. Pelko metsästyskumppanin menettämisestä on metsästäjien keskuudessa todellinen. Koiravahinkoa ei pidetä enää mahdollisena, vaan todennäköisyytenä.

”Toiminta-alueellamme ei ole tapahtunut metsästyskoiravahinkoja, koska emme ole uskaltaneet käyttää koiria metsästyksessä enää moneen vuoteen. Koiravahingon riski ei ole enää riski vaan itsestäänselvyys, mikäli koiran metsään päästää”. (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

Koirien käytön turvallisuuteen ja koirien suojaukseen panostetaan, mutta valitettavasti sekään ei aina takaa huoletonta koirien metsästyskäyttöä. ”Muutama koiranomistaja on hankkinut koiralle susiliivin. Hankinta on kallis, eikä kuitenkaan anna varmaa suojaa suden hyökkäykseltä”. (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

Vallitsevan susitilanteen vuoksi metsästyseurojen palautteissa koetaan koirien koe-, kasvatus- ja jalostustoiminnan olevan vaarantunut. Turvallisia, susivapaita koemaastoja on haastava löytää. Koirien kouluttaminen maastossa on susien vuoksi vaarallista, joka heijastuu suoraan toimivien metsästyskoirien käyttöön käytännön tilanteissa. Lisäksi koirien käyttö SRVA toiminnassa on koirille riskialtista, jonka vuoksi koirien omistajien halukkuus toimintaa kohtaan on laskenut.

”Susitilanne vaikuttaa koirametsästäjien haluun kasvattaa toimivia koiria” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Metsästyskoirakokeitten pitäminen alueella on vaikeutunut huomattavasti” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Aikoinaan kymmeniä hakemuksia koalueeksi – nykyään max. kaksi hakemusta vuodessa” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”SRVA-toiminnassa ei enää uskalleta käyttää pieniä jäljestäviä koiria vapaassa haussa loukkaantuneen eläimen etsinnässä susivaaran takia (ennen koiria seurattiin vapaassa haussa tutkapantojen avulla)” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

Vallitseva susitilanne työllistää metsästäjiä ennen metsästyksen aloitusta. Ennen koiran laskemista metsään, metsästysalue tulee todeta turvalliseksi. Tällöin käydään läpi riistakamerat, mahdolliset jälki- ja muut viimeaikaiset susihavainnot. Osissa seuroissa metsästysalueet jopa todetaan turvalliseksi ensin miesajolla, ennen koiran laskemista metsään.

”Lumettomaan aikaan, kun suden jälkien havainnointi on lähes mahdotonta, on koiran harjoittaminen ja koiralla metsästäminen hurjaa arpapeliä. Joka kerta kun päästää koiran metsään, voi se olla viimeinen kerta”. (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

5.2 Onko vaikutuksissa alueellisia eroja riippuen suden saaliseläinten monilajisuudesta.

Toisesta tutkimuskysymyksestä ei ole tehty muiden kysymysten mukaisesti taulukkoa, sillä vastaus kysymykseen muodostui ensimmäisen tutkimuskysymyksen ohessa. Aineistosta tuli poimia vaikutukset, sekä huomioida näkykö näissä poikkeavia merkkejä saaliseläinten monilajisuudesta. Vaikutuksista ei löytynyt juurikaan poikkeavuuksia.

Metsästysseuroilta tulleista palautteista huomataan, että suden aiheuttamat vaikutukset metsästyskoirien käyttöön ovat hyvin samanlaisia, niin Länsi- kuin Itä-Suomessakin. Palautteista ei käy ilmi, että suden saaliseläinten monilajisuus muuttaisi suden vaikutuksia metsästyskoirien käytössä, vaikka sudella olisi monipuolisemmin saalistettavaa ravintoa saatavilla. Sekä Länsi-, että Itä-Suomesta nousee pinnalle suden aiheuttamia haasteita metsästyskoirien käyttöä kohtaan.

Länsi-suomalaiset metsästysseurat toteavat palautteissaan riistakannan olevan pääsääntöisesti alueellaan monipuolinen. Itä-suomalaisten metsästysseurojen palautteista taas nousee ilmi, että etenkin valkohäntäpeuraa ja kaurista on seurojen alueella niukasti. Länsi-suomalaiset seurat ovat kuvanneet palautteissaan tarkemmin, millaisten koirien ja minkä riistalajin metsästyksen sudet erityisesti vaikuttavat. Itä-suomalaiset seurat pääasiassa kuvaavat susien vain vaikuttavan metsästyskoirien käyttöön, eivätkä erittele minkäläisten koirien toimintaa susi haittaa.

Susien aiheuttamat vaikutukset metsästyskoirien käyttöön kuvataan jo aikaisemmin esitellyssä tutkimuskysymyksessä 1. Kuinka susi vaikuttaa metsästyskoirien käyttöön, metsästysseurojen näkökulmasta. Vaikutukset eivät metsästysseuroilta tulleiden palautteiden

mukaan muutu, vaikka sudella olisi monipuolisemmin saaliseläimiä saatavilla, tai vaikka saaliseläimiä olisi niukemmin. Se, voivatko sudet rajoittaa Länsi-Suomessa enemmän metsästystä monipuolisempien riistakantojen vuoksi, voi vastausten perusteella olla mahdollista.

”Myös ajokoirien käyttö valkohäntäpeuran ja jäniksen metsästyksessä tulee olemaan vähäistä. Tällä on merkittäviä vaikutuksia metsästyskulttuuriin pitkällä aikavälillä.” (Länsi-suomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Pienriistan pyynti on tyrehtynyt miltei kokonaan susien ilmestyttyä alueelle. Pyynti kohdistuu lähes pääsääntöisesti pienpetopyyntiin luolasta ja loukuilla.” (Länsi-suomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Perinteinen metsäkanalintujen ja jäniksen metsästys koirilla on käytännössä loppunut miltei kokonaan” (Länsi-suomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Valkohäntäpeuroja oli alueella muutamia, mutta niistä ei viime syksynä enää saatu yhtään havaintoa. Yksi niistä oli ainakin syöty erään navetan ja maantien väliselle kapealle metsäkaistaleelle. Myös kauriista on enää harvoin havaintoja”. (Itä-suomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Koirien käyttö metsästyksessä on lähes loppunut alueella” (Itä-suomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Kaurista ja valkohäntäpeuraa ei vielä riitä metsästettäväksi asti, eikä villisikaakaan esiinny muuten kuin satunnaisina vierailijoina” (Itä-suomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

5.3 Millaisia vaikutuksia tämänhetkisellä susikannalla on riistaeläimiin ja metsästykseseen?

Taulukossa 7 on yhdistettynä pääluokat, jotka kertovat millaisia vaikutuksia tämänhetkisellä susikannalla on riistaeläimiin ja metsästykseseen. Taulukon sisältö on muodostettu aineiston analysoinnin yhteydessä. Taulukko avataan tarkemmin seuraavaksi.

Taulukko 7 Mitä vaikutuksia tämänhetkisellä susikannalla on riistaeläimiin ja metsästykseseen.

Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
-----------	-----------	------------------

Riistakantojen sääntely vaikeutunut Kuolleet riistaeläimet Suden vaikutus riistakantoihin Riistaeläinten käytös muuttunut Uhka metsäpeuralle Vaikutuksia hankala todentaa	Suden vaikutukset riistaeläimiin	Mitä vaikutuksia tämänhetkisellä susikannalla on riistaeläimiin ja metsästykseseen?
Koiraperinteen loppuminen Kulttuurin menetys Metsästystapojen muutos Metsästyksen muutos Metsästyksen rajoittaminen Kulttuurin katoaminen Harrastuksen loppuminen	Suomalaisen metsästyskulttuurin muutos	
Mahdollisuus salametsästykseseen Lainsäädäntö Jännitteet Kunnioitus maaseutua kohtaan	Suden salametsästys	

Susikanta vaikuttaa metsästyseurojen palautteiden mukaisesti niin riistakantoihin, -kantojen säätelyyn kuin riistaeläinten käytökseen. Metsästäjät kokevat, että riistaeläinten kannanhoidollinen metsästys on vaikeutunut vallitsevasta susitilanteesta johtuvan, koirien käytön rajoittamisen myötä. Koirat ovat metsästäjille tärkeä apuväline kannanhoidollista metsästystä toteutettaessa.

Suden vaikutus riistakantoihin on palautteiden mukaan merkittävä. Joskin palautteista nousee myös ilmi, että suden vaikutuksia riistakantoihin voi olla hankala todentaa. Useista palautteista nousee pinnalle suden vaikutus hirvikantoihin, sekä hirvien, että peurojen vasakantoihin. Vasakannat ovat palautteiden mukaan vähentyneet merkittävästi niin Länsi- kuin Itä-Suomessakin. Itäsuomalainen metsästyseura kokee, että elinvoimainen hirvikanta on romahtanut ilman metsästyspainetta. Havainnot hirvieläimistä sekä näiden vassoista ovat vähentyneet ja lupia kannanhoidolliseen hirvenmetsästykseseen tulee seurojen palautteiden mukaan vuosi vuodelta vähemmän.

Suomessa aaltoilevaa metsäpeurakantaa on pyritty kohentamaan vuosien 2016–2023 MetsäpeuraLIFE-hankkeella. Hankkeen myötä tehdyt metsäpeuran palautusistutukset ovat tehty Lauhanvuoren- ja Seitsemisen kansallispuistoihin. (Metsähallitus, 2023)

Metsästysseurat kokevat tämänhetkisen susikannan olevan uhkana metsäpeuroille ja juuri tehdyille palautusistutuksille.

”Metsästyskoirien käyttö, erityisesti kannansäätelytehtävän mukaisessa metsästyksessä, on oleellisen tärkeätä jahdin onnistumisen kannalta” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Susitilanne on aikojen saatossa vaikuttanut alueen hirvikannan määrään ja rakenteeseen huomattavasti. Seuran alkuaikoina hirvilupien määrä oli kymmenissä, nyt lupia tulee 1–2 hirvälle syksyä kohti”. (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Susihavaintojen lisääntymisen myötä on hirvien vasatuotannossa havaittu muutosta yksivasaisuuteen. Lisääntymiskyvyn muutoksen sijaan todennäköisempänä syynä on se, että toinen vasa on menetetty pedon saaliiksi, sillä alueella on todettu hirvieläinten jäännöksiä, joiden kuolinsyy on pedon aiheuttama”. (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Kasvava susikanta on tuhoisa metsäpeuralle ja sen palautusistutus hankkeelle” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Metsäpeuran kannanvahvistamisen onnistumiseksi näille palautusistutus alueille pitäisi ottaa vielä tiukempi kanta susiin” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Valkohäntäpeuroja oli alueella muutamia, mutta niistä ei viime syksynä enää saatu yhtään havaintoa (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

Metsästysseurat ovat havainneet riistaeläinten käytöksessä muutoksia susitilanteen myötä. Eläimet kokoontuvat enemmän suuriksi laumoiksi vaaran uhatessa. Lisäksi hirvenmetsästyksessä on havaittu, etteivät hirvet enää jää koiran seisontahaukkuun vaan karkkoavat herkemmin. Hirvieläinten liikkeiden on koettu olevan levottomampia ja hakeutumista asuttuihin ympäristöihin on havaittu.

”riistaeläimet tuntuvat väistävän susia” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Myös hirvien saaminen seisontahaukkuun on tullut harvinaisemmaksi” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Peuran metsästäminen ajavalla koiralla on siirtynyt lähemmäksi taajamaa, mihin peurat ja kauriit ovat lisääntyvissä määrin susien ajamina siirtyneetkin” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

Metsästysseurojen palautteista nousi vahvasti pinnalle huoli suomalaisen metsästyskulttuurin säilymisestä, mikäli susitilanne jatkuu vastaavanlaisena. Metsästys suomalaisilla metsästyskoiraroduilla on vahva perinne, joka on vaarantunut vallitsevan susitilanteen ja tätä myötä hankaloituneen koirien käytön myötä. Metsästystä ja metsästystapoja on jouduttu joutunut jo nyt susien myötä muuttamaan, ja osin metsästystä joudutaan toteuttamaan täysin susien ehdoilla. Vallitseva tilanne on johtanut siihen, että useat metsästyskoirien omistajat ovat päättäneet olla ottamatta uutta koiraa ja harrastuksen, sekä tätä myötä koko perinteisen metsästyskulttuurin lopahtaminen on mahdollista.

”Koirien kanssa metsästäminen on vahva osa kansamme kulttuuriperintöä ja harrastus, jolla on myös tärkeä sosiaalinen sekä riistan- ja luonnonhoidollinen merkitys. Susien ja koirasusien leviäminen nopeasti joka puolelle maatamme on suuri uhka harrastuksemme jatkumiselle” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Metsästyskoirat kuuluvat suomalaiseen metsästyskulttuuriin. Tämä maailmanlaajuinen kulttuuriperinne on kuitenkin vaarassa romahtaa alueellamme petokantojen kasvattamisen myötä, koska metsästäjät eivät halua kasvattaa ja kouluttaa koiria susien ravinnoksi”. (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”moni pitkään koirien kanssa metsästystä harrastanut on jo päättänyt olla ottamatta uutta koiraa” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Koiraa ei voida käyttää jahdissa lainkaan, jolloin jahti peruuntuu tai jahtipäivän pituutta joudutaan rajoittamaan niin, että koirat saadaan kytkettyä ennen pimeän tuloa” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

Tämänhetkinen susitilanne koetaan metsästysseurojen keskuudessa altistavana tekijänä myös suden salametsästykselle. Susitilanne aiheuttaa runsaasti jännitteitä ihmisten välille ja nykyinen lainsäädäntö koetaan epäreiluna. Tilannetta ei koeta kunnioittavana susialueiden paikallisia ihmisiä kohtaan, joka voi aiheuttaa konflikteja.

”Väestön oikeusturvan ja demokratian toteutumisen kannalta on välttämätöntä huomioida paikalliset olosuhteet susitilanteen uhkien ja haittojen ehkäisyssä” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Susikannan säätelyn tulisi tapahtua kansallisella tasolla ja kuunnella myös paikallisia ihmisiä. Näin saataisiin mm. vähennettyä luvaton metsästystä ja ihmisten välisiä jännitteitä”. (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Nykykäytänteet voivat pahimmillaan ruokkia salametsästystä, joka on lainvastaista toimintaa ja siten tuomittavaa, kuten muutkin rikokset yhteiskunnassa. On häiritsevää, että käytänteet hankaloittavat susikannan säätelyä aiheuttaen ahdistusta ja huolta ja samalla lainsäädäntö rankaisee suhteettomasti petoeläimeen kohdistuvaa rikettä”. (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

5.4 Kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen?

Taulukossa 8 on yhdistettynä pääluokat, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen: Kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen? Taulukon sisältö on muodostettu aineiston analyysiin yhteydessä. Taulukko avataan tarkemmin seuraavaksi.

Taulukko 8 Kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen.

Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Sutta arvostetaan Halu löytää ratkaisu Osa Suomen luontoa Ei ihmisasutuksen pariin Ihmisarkana pysyminen	Sudelle arvoisensa paikka riistaeläimenä	Kuinka metsästäjät suhtautuvat suteen ja vallitsevaan susitilanteeseen?
Metsästäjien paineet susitilanteessa Syyllistetään metsästäjiä tilanteesta	Metsästäjien syyllistäminen	
Toimenpiteitä kannanhoidon hyväksi Metsästäjien apu Mahdollisuus karkotuksiin	Halu ja valmius kannanhoitoon	
Tilastojen kritisointi Kriittisyys suden suojelutasoa kohtaan	Epäluottamus nykyisiin menetelmiin	

Muiden lajien kärsiminen		
Turhautumisen tunne Motivaatio vapaaehtoistyöhön Työn arvottomuus	Metsästäjien turhautuminen	
Huoli geeniperimästä Risteymien poistaminen	Puhtaan suden säilyminen	
Metsästäjiä susi ei vielä pelota Tavalliset ihmiset varautuneempia	Suden vaikutus luonnonkäyttöön	

Metsästysseurat suhtautuvat palautteiden mukaan suteen arvostavasti. Useista palautteista nousee pinnalle halu löytää ratkaisu vallitsevaan tilanteeseen, sekä halu saada sudesta arvostettu riistaeläin. Susi on osa Suomen luontoa, eikä yksikään metsästysseurojen palaute halunnut kadottaa sutta Suomen luonnosta. Myös huoli puhtaan suden geeniperimästä ja sen säilymisestä nousi pinnalle.

Sutta ei kuitenkaan haluta ihmisasutuksen pariin ja suden tulisi pysyä nykyistä paremmin ihmisarkana. Metsästäjien luonnonkäyttöön susi ei pääsääntöisesti vielä vaikuta, mutta muut luonnossa liikkujat ovat varautuneempia petoa kohtaan. Metsästäjille tulee palautteiden mukaan jonkin verran ulkoista painetta paikallisilta toimijoilta, susitilanteen ratkaisemiseksi ja susien poistamiseksi.

Palautteista oli havaittavissa turhautumista nykyiseen tilanteeseen. Metsästäjät kokevat, ettei heidän tekemäänsä työtä arvosteta ja tämän myötä myös into vapaaehtoistyöhön, kuten SRVA toimintaan on laskussa. Metsästäjät kokevat, etteivät nykyiset menetelmät kannan laskennan suhteen voi pitää paikkaansa, ja tulos ei vastaa todellista määrää Suomen susikannasta. Myös petoyhdysheikköiden toiminta pohditutti.

”Susi on kunnioitettu, hieno eläin ja sille on paikkansa Suomenkin luonnossa. Kannan säätelyn kautta niiden määrään voidaan vaikuttaa ja siitä ei tule vihattu eläin jatkossakaan.” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Toisinaan kuulee väitteitä, että eteläisen ja lounaisen Suomen poikkeuksellisen suuri susikanta johtuu liiallisesta hirvieläinkannasta, tarkemmin peura- ja kauriskannasta. Osittain on syytetty metsästäjiä, että kanta on päästetty niin suureksi”. (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Suomessa susikannan seurantaan pitää saada luotettava järjestelmä. Nykyisin tämä tiedon keruu on hajanaista” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Metsästäjät ovat valmiina kantamaan huolta myös susikannan kestävästä kehityksestä pienentämällä susikantaa luvanvaraisesti mm. turvataksaan tasapainon eläinkantojen välille” (Länsisuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Mikäli metsästäjien halukkuus kulkea luonnossa susien läsnäolon takia laskee (ei voi metsästää koirien avulla), vähenee samalla yleinen havainnointi alueella olevista suurpedoista” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Toistaiseksi harjoitettu petopolitiikka maassamme ei ole kunnioittanut maaseudun asukkaiden perusoikeuksia, vaan ekologiset arvot ovat syrjäyttäneet ihmisoikeudet ja Suomalaisen metsästyskulttuurin vaalimisen maaseudulla” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Yksilötasolla koetaan, ettei tehtyä työtä arvosteta. Arvottomuuden tunne tulee siitä, ettei viranomaisten koeta tekevän susiasioille riittävästi.” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023)

”Tavoitteenamme tulisi olla tasapainoinen lähestymistapa susien suojeluun ja hallintaan, joka ottaa huomioon sekä luonnon monimuotoisuuden, että paikallisyhteisöjen tarpeet” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Odotamme rakentavaa keskustelua, yhteistyötä ja päätöksentekoa, joka parhaiten palvelee kaikkia osapuolia” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

”Petoyhdyshenkilöt ovat jo ajat sitten lopettaneet jälkien merkkäamisen, mitä itsekin olen heille ilmoittanut” (Itäsuomalaisen metsästysseuran palaute, 2023).

6 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tulosten tarkastelussa ja johtopäätöksissä tuodaan ilmi vastaukset tutkimuskysymyksiin, sekä pureudutaan metsästysseurojen vastauksiin hieman syvemmin. Lisäksi verrataan saatuja tuloksia tutkittuun tietoon, ja tuodaan ilmi tutkimuksen tekijän omaa pohdintaa ja ajatuksia. Luvussa viitataan tutkimuksen aineistoon, metsästysseurojen EU komissiolle lähettämiin palautteisiin.

6.1 Vaikutukset metsästyskoirien käyttöön ja jalostukseen

Metsästysseurojen EU komissiolle lähettämistä vastauksista voidaan päätellä, että sudet vaikuttavat perinteiseen suomalaiseen metsästyskoirien käyttöön tällä hetkellä laajasti ja koiravahingoista ollaan metsästyspiireissä hyvin huolissaan. Kuten jo tietoperustassa avattiin, yleisemmin metsässä hyökkäyksen kohteeksi joutuvat haukkuvat hirvikoirat, sekä ajokoirat. Pihassa yleisimmin hyökätään haukkuvan lintukoiran kimppuun. (Kojola & Kuittinen, 2002, s. 499)

Metsästäjät panostavat koiriensa suojaukseen, muun muassa susiliivein. Susiliivin tarkoituksena on suojata koira suden hyökätessä tämän kimppuun. Suomen markkinoilta yleisimmin löytyvät susiliivit antavat koiralle mekaanisen suojan suden hyökkäyksiä vastaan. Materiaaleina liiveissä toimivat lävistykseltä ja viilloilta suojaavat kankaat. Lisäksi mekaanisesti suojaaviin liiveihin on liivimallin mukaan mahdollista yhdistää piikkejä, niin selkä- kuin kylkiosiin. Karkotukseen perustuvat liivit antavat hyökkäävälle sudelle sähköiskun, jonka kautta susi karkkoo. (Niemi, ym., 2014, ss. 10–11) Lisäksi Suomessa on testattu Jussi Aron kehittämiä chilipatruunoilla varustettuja karkottavia susiliivejä, näiden toiminnasta ei kuitenkaan työn toteutuksen aikana löytynyt lisätietoa (Sieppi, 2016). Liivien lisäksi myös susikelloja on ollut metsästyskoirien käytössä (Suomen riistakeskus, n.d-l.). Tarkempaa tutkimustietoa kellojen toimivuudesta ei löytynyt, eivätkä metsästäjät palautteissaan maininneet kelloja.

Metsästäjiltä tulleiden palautteiden mukaan, metsästäjät kokevat jopa pelkän koirien pitämisen riskinä. Tutkimuksien valossa tämä on ymmärrettävää, sillä sudet tekevät hyökkäyksiä myös kotipihoihin. Kotipihaan hyökkäävä susi on usein yksin, mutta ei ole voitu poissulkea suden mahdollisuutta olla lauman jäsen. Kotipihaan hyökkäävän suden motiivina on mitä luultavimmin saaliin hankinta. (Kojola & Kuittinen, 2002, s. 500)

Suden vaikutukset koiratoiminnan harjoittamiseen ovat jo nyt olleet metsästysseurojen palautteiden mukaan merkittävät. Koirien kasvatus- ja jalostustoiminnan nähdään vaarantuneen vallitsevan susitilanteen vuoksi voimakkaasti. Koirien kasvatuksen ja jalostuksen tavoitteena on säilyttää kullekin rodulle ominainen rakenne, joka takaa koiran hyvinvoinnin ja normaalin lisääntymisen. Ylläpitää ja lisätä rodun monimuotoisuutta, joka vähentää perinnöllisten sairauksien ja vikojen esiintymistä. Rodun toimintakyky ja tasapainoinen hermorakenne tulee säilyttää, sekä rodun käyttöominaisuuksia ylläpitää ja parantaa. Lisäksi koirien jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota koirien terveyttä edistäviin toimenpiteisiin, sekä huomioida kansallisten rotujen aseman turvaaminen. (Mäki, 2018)

Käytännössä suden vaikutus koirien jalostukseen ja kasvattamiseen näkyy koirien käyttöominaisuuksissa ja näiden todentamisessa. Koiria ei uskalleta vallitsevan susitilanteen vuoksi harjoittaa metsässä normaaliin tapaan, sillä riski menettää metsästyskoira on paikoin ilmeinen. Vallitsevassa tilanteessa susialueilla koirien metsästysominaisuudet eivät pääse kehittymään. Lisäksi koirien käyttöominaisuuksien todentaminen koeolosuhteissa on hankaloitunut, susivapaiden alueiden vähentyessä. Koirien jalostuksen kannalta metsästyskoirien hyvät käyttöominaisuudet, sekä niiden todentaminen rodunomaisessa kokeessa on tärkeää (Kennelliitto, 2023, s. 7).

Suurriistavirka-apu tehtävissä yleisin tehtävä koiralle on haavoittuneen riistaeläimen jäljittäminen (Suomen riistakeskus, n.d-n). Metsästysseurojen palautteiden mukaan, haavoittuneen riistaeläimen jäljittäminen koiran ollessa vapaassa haussa on nykyään turvallisuusriski koirille, valitsevan susitilanteen vuoksi. Mikäli metsästäjien halu SRVA-tehtäviin laskee, olisi se suuri menetys. Suomen poliisilla ei ole osaamista, resursseja, eikä osaavia koiria toiminnan toteuttamiseen. Metsästäjien halukkuus SRVA-tehtäviin on viime aikoina puhututtanut, sillä kuten jo aikaisemmin työssä kerrottiin, korkein hallinto-oikeus totesi syksyllä 2023 lähes kaikki karhunmetsästyksen myönnetyt poikkeusluvut lainvastaisiksi. Tämän myötä suurpetojen kannanhoidollisesta metsästyksestä on tullut lähes mahdotonta Suomessa, nykyisellä lainsäädännöllä. Riistanhoitoyhdistykset ovat tämän jälkeen uhkailleet irtisanoutumisilla SRVA-toiminnasta. (Heikkonen & Kähkönen, 2023) Oma-ajatukseni on, ettei vallitseva susitilanne varmasti ainakaan lisää metsästäjien intoa SRVA-toimintaa kohtaan.

6.2 Vaikutusten alueelliset eroavaisuudet

Metsästysseuroilta tulleiden palautteiden mukaan, vaikutukset koirien käyttöön olivat hyvin samanlaisia, mikäli sudet metsästyksen vaikuttivat, riippumatta siitä missä päin Suomea seura sijaitisi. Suden aiheuttamia vaikutuksia olivat: koiravahinkojen mahdollisuus ja niiden tapahtuminen, koirien suojauksen tarpeellisuus, koe-, kasvatus- ja jalostustoiminnan vaarantuminen, koirien pitämisen riskit, SRVA-toiminnan vaarantuminen, koirien vaarantunut harjoittaminen, koirien käytön lopettaminen metsästyksessä sekä suden työllistyvyys.

Kojolan ym. (2023, ss. 2–8) tutkimuksessa todetaan, että sudet hyökkäävät Lounais-Suomessa harvemmin koirien kimppuun kuin Itä-Suomessa. Tämä perustuu Lounais-Suomessa vallitsevaan tiheään valkohäntäpeurakantaa, joka on yhteydessä suden koiriin kohdistamien hyökkäysten määrään. Sudella on Lounais-Suomessa runsaasti ravintoa. Sen sijaan Itä-Suomessa suden pääasiallinen ja tärkein saaliseläin on hirvi. Tämän on todettu

voivan aiheuttaa suurempaa hyökkäysriskiä koiria kohtaan, sillä saaliseläimiä on tällöin saatavilla niukemmin.

Saamistani palautteista ei ollut havaittavissa eroa Länsi- ja Itä-Suomen välillä tapahtuneiden koiravahinkojen välillä. Kummaltakin puolelta Suomea tuli palautteita, joissa kerrottiin hyökkäyksiä tapahtuneen, kuin myös palautteita, joissa kerrottiin, ettei susi vaikuta metsästyskoirien käyttöön, eikä hyökkäyksiä koiria kohtaan ole tapahtunut. Asia selittynee todennäköisesti sillä, että aktiivisimpia vastaajia ovat varmasti olleet seurat, joiden koiratoimintaan susi vaikuttaa.

Länsi-Suomen monipuolisemman riistakannan vuoksi susi on voinut mielestäni vaikuttaa eri lajien metsästyksen. Kun metsästettäviä lajeja on enemmän, suden vaikutuksetkin voivat näkyä laajemmin metsästäjien toiminnassa. Metsästysseurojen palautteista nousee ilmi, että esimerkiksi jäniksenmetsästys ajokoiralla ja metsäkanalintujen metsästys on vähentynyt. Myös pienpetopyyntiä on jouduttu rajoittamaan. Toki osa vaikutuksista voi tulla myös riistakantojen vähenemisen seurauksena, sillä esimerkiksi Varsinais-Suomessa teeri on jo toistaiseksi rauhoitettu laji (Suomen Riistakeskus, n.d-m).

6.3 Vaikutukset riistaeläimiin ja metsästyksen

Metsästysseuroilta tulleiden palautteiden mukaisesti riistakantojen säätely on susitilanteen vuoksi vaikeutunut. Suomalaisen hirvikannan koko oli vuoden 2022 hirvenmetsästyksen jälkeen noin 77 000 yksilöä (Luonnonvarakeskus, 2023). Hirvi on uusiutuva luonnonvara ja vuosittaisella kannanhoidollisella hirvenmetsästyksellä hirvikanta pysyy suotuisina sekä elinvoimaisena. Hirven kannanhoidollisella metsästyksellä riistavahingot ja -konfliktit pysyvät hallinnassa. (Maa- ja metsätalousministeriö, 2014)

Valkohäntäpeurojen, metsäkauriiden ja hirvien kanssa kolaroitiin vuonna 2022 vajaat 14 000 kertaa. Suurin osa onnettomuuksista tapahtui Varsinais-Suomen ja Uudenmaan alueella. (Tilastokeskus, 2023) Hirvieläintein aiheuttamat onnettomuudet ovat olleet kasvussa 2010-luvun alkupuolelta lähtien. Vuonna 2009–2010 hirvieläinonnettomuuksia tapahtui vuodessa vain noin 4 000, tämän jälkeen onnettomuusmäärät ovat lähes poikkeuksetta kasvaneet tasaisesti. (Matala ym., 2021, ss. 100–101) Tästä voidaan päätellä, että mikäli metsästäjät eivät pystyisi toteuttamaan hirvieläinten kannanhoidollista metsästystä susien aiheuttamien vaikutuksen vuoksi, hirvieläinten aiheuttamat liikenneonnettomuudet varmasti lisääntyisivät.

Liikennevahinkojen lisäksi hirvieläimet aiheuttavat metsätuhoja. Hirvielämien aiheuttamat metsätuhot voivat vähentää metsäomistajan puustostaan saamia tuloja, mikäli puut ovat vioittuneita, eivät vahingon vuoksi kasva normaalisti, tai ovat tuhon vuoksi jopa kuolleita. (Matala, ym., 2021, s. 35) Metsänomistajan on mahdollista riistavahinkolain puitteissa hakea korvausta hirvielämien aiheuttamille tuhoille (Riistavahinkolaki, 105/2009). Vuonna 2022 hirvielämien aiheuttamia metsätuhoja korvattiin metsänomistajille arviolta 733 870 €:n edestä (Metsäkeskus, 2023). Eniten hirvituhosta kärsivät puulajeista mänty ja koivu. Männyntaimikot ovat tärkeä ravinnonlähde hirville talvisin, koivu sen sijaan kelpaa hirvelle ympärivuoden. (Heikkilä, 1999, s. 33–40) Mikäli hirvenmetsästys vähenisi, olisi tällä väistämättä vaikutuksia hirvien aiheuttamien metsätuhojen määrään.

Metsästysseurojen palautteista nousee ilmi riistaeläinten käytöksen muutos, susien lisääntyessä alueella. Tätä tukee tutkimus (Laundré ym., 2001, ss. 1405–1406) jossa on todettu hirvien ja etenkin naarashirvien valppauden lisääntyminen susien tullessa alueelle. On tutkittu, että naarashirvet, joilla on vasoja, ovat valmiita siirtymään suojaisemmille laidunmaille, vaikka ravinto olisi aukeammilla paikoilla ravinteikkaampaa. Naaraat pyrkivät näin välttämään suden saalistuksen. (Edwards, 1983, s. 185) On myös mahdollista, että hirvieläimet kokoontuvat suuriksi laumoiksi vaaran uhatessa, kuten palautteissa kerrotaan. Laumakoon kasvaessa, petojen havainnointi jakautuu lauman jäsenien kesken, tällöin yksittäisellä hirvieläimellä ei ole niin suurta vastuusta ympäristön tarkkailusta (Lima, 1995, s. 11).

Palautteissa myös kerrotaan hirvielämien siirtyneen lähemmäksi ihmisasutusta susien myötä. Philip Stephensin ja Rolf Petersonin (1984, s. 243) tutkimuksessa todetaan, että ainakin Pohjois-Amerikassa Isle Royalen kansallispuistossa tehdyssä tutkimuksessa on näyttöä siitä, että naaras hirvet vasoineen hakeutuvat ihmisten leirien läheisyyteen. Lisäksi Stephensin ja Petersonin (1984, s. 243) mukaan Geist (1980) on ehdottanut, että peurat saattaisivat hakea turvaa petoeläimiltä ihmisasutuksen läheisyydestä. Tämä ajatus sopii yhteen metsästysseuroilta tulleiden palautteiden kanssa, joissa metsästäjien huomioidut ovat olleet vastaavanlaisia. Tämä voi aiheuttaa haasteita peurojen metsästyksen suhteen, turvallisuus huomioiden. Ilman rakennuksen haltijan lupaa, ei eläintä saa ampua alle 150 metrin etäisyydellä asutusta asumuksesta (Metsästyslaki 615/1993 § 25).

Metsästysseurojen palautteista nousi ilmi huoli, suden vaikutuksesta metsäpeurojen palautusistutuksiin. Susi onkin muiden suurpetojen ohella yksi merkittävimmistä metsäpeuran saalistajista (Bisi, 2010, s. 46). Bisi (2010, s. 47) teoksessa viitataan Heikuran ym. (1985) ja Kojolan (1993) teoksiin, joissa todetaan suden ja metsäpeuran historiassa

olevan yhtymäkohtia. Molemmat lajit ovat taantuneet Suomesta ja tämän jälkeen tehneet paluuta.

Suomen susikannan hoitosuunnitelmassa (Maa- ja metsätalousministeriö, 2019, s. 66) todetaan, että susi voi tappaa vuodessa 5–11 metsäpeuraa. Laskelman kuitenkin todetaan olevan hyvin epävarma, kesäkauden vaihtelun vuoksi. Susikannan hoitosuunnitelmassa (Maa- ja metsätalousministeriö, 2019, s. 65) todetaan, että metsäpeurakannan turvaaminen otetaan metsästyksen suunnittelussa huomioon, mikäli suden kannanhoidollista metsästystä toteutetaan hoitosuunnitelman mukaisessa menettelyssä. Tällä hetkellä suden kannanhoidollista metsästystä ei toteuteta, joten näen metsästäjien huolen metsäpeuran kannan säilymisestä todellisena.

Yksi suurimmista huolenaiheista, joka nousi usein esiin metsästäjien palautteissa, oli suomalaisen metsästyskulttuurin katoaminen, nykyisen susitilanteen vuoksi. Tämä on erittäin aiheellinen huolenaihe, sillä suomalainen metsästyskulttuuri on aivan ainutlaatuinen. Suomalaisessa, sekä pohjoismaalaisessa metsästyskulttuurissa korostuu eränkäynti, luonnontuntemus, luonnon kokeminen sekä riistanhoito. Pirjo Ilvesviita (2005, s. 60) kutsuu tätä väitöskirjassaan hunting-aspektiksi. Keskieurooppalainen metsästyskulttuuri painottuu taas enemmän rituaaleihin, suuriin saaliisiin, urheiluun ja ampumiseen. Tätä Ilvesviita (2005, s. 60) kutsuu shooting-aspektiksi. Koen, että tämä nousee pinnalle myös metsästysseuroilta tulleissa palautteissa, metsästyksen kun ei koeta olevan pelkkää saaliin hakuisuutta, vain myös tärkeää sosiaalista kanssakäymistä ja luonnossa liikkumista.

Metsästyskoirien merkitys suomalaisessa metsästyskulttuurissa on aina ollut tärkeä. Haukkuvat lintukoirat ja ajokoirat ovat perinteisempiä suomalaisessa metsästyksessä käytettyjä koiria. (Westerholm, 2023, ss. 8–10) Hirvenmetsästys on alkujaan tapahtunut pääasiassa metsästäjien muodostamien ajo- ja passiketjujen avulla, pysäyttävien hirvikoirien käyttö alkoi yleistymään hirvenmetsästyksessä vasta 1980-luvulla. Tänä päivänä pysäyttävästi hirvikoirasta on kuitenkin haukkuvien lintukoirien ja ajokoirien tavoin muodostunut metsästäjälle tärkeä metsästystoveri. (Saarenmaa, 2021)

Vallitseva susitilanne rajoittaa jo nyt koirien käyttöä metsästyksessä. Metsästysseurojen palautteista huomaa, että halukkuus koiratoimintaa kohtaan on metsästäjien keskuudessa laskussa. Mikäli Suomen susitilanne jatkuisi vastaavanlaisena, on vaarassa, ettei metsästystä enää pian toteuteta perinteisesti koiria apuna käyttäen. Koiratoiminta on niin keskeinen osa metsästyskulttuuria, että tämä väistämättä vähentäisi metsästäjien määrää Suomessa.

Suden salametsästys on lähes jatkuva puheenaihe Suomessa. Metsästysseuroilta tulleissa palautteista, vain parissa sivutaan suden salametsästystä. Kyseisistä palautteista nousee ilmi, että tämänhetkinen susitilanne koetaan altistavana tekijänä suden salametsästykselle. Palautteissa koetaan, että susitilanne aiheuttaa jännitteitä ihmisten välille ja tilanne koetaan epäreiluna susireviirialueilla. Kokemus on, ettei paikallisia toimijoita kuulla riittävästi valitsevassa tilanteessa.

Pohja-Mykrän tutkimuksessa (2016, s. 49) todetaan, että yleisin motiivi suden laittomaan tappamiseen on erimielisyys petopolitiikan suhteen. Muita syitä ovat ystävän auttaminen, suojeleminen, taloudellinen hyötyminen tai onnettomuus. Tutkimuksen mukaan on merkkejä siitä, että paikallisten ihmisten keskuudessa salametsästystä pidetään hyväksyttävänä tai myönteisenä. Metsästysseuroilta tulleista palautteista on mahdollista havaita, että motiivi suden laittomaan tappamiseen olisi juuri erimielisyys- ja tyytymättömyys petopolitiikkaan.

Suutarisen ja Kojolan artikkelin (2018, s. 418) tulokset tukevat oletusta siitä, että suden kannanhoidollinen metsästys saattaisi vähentää susien laitonta tappamista. Kuitenkaan kannanhoidollisesta metsästyksestä ei tutkimuksessa pidetä välttämättä tehokkaana, pitkän aikavälin ratkaisuna (Suutarinen & Kojola, 2018, s. 414). Näistä metsästysseurojen palautteista, joissa salametsästyksessä puhutaan, saa oletuksen, että toiveena on nimenomaan suden kannanhoidollinen metsästys. Tämä voi siis tukea ajatusta siitä, että kannanhoidollinen metsästys vähentäisi suden salametsästystä.

6.4 Metsästäjien suhtautuminen suteen ja susitilanteeseen

Bisi ym. (2010, s. 776) toteavat tutkimuksessaan, että metsästäjien suhtautuminen suteen on usein negatiivisempaa, sekä metsästäjät arvottavat suden negatiivisia ominaisuuksia korkeammalle kuin muut ihmiset. Tämä on luonnollista, sillä susien esiintyminen on niin suuri uhka koirien kanssa tapahtuvalle metsästykselle ja toiminnalle (Bisi ym. 2010, s. 777). Kuitenkin metsästysseuroilta tulleiden palautteiden mukaan metsästäjät suhtautuvat susiin hyvin neutraalisti, ainoastaan vallitseva susitilanne, eli susien määrä on se, joka tekee asiasta kestämättömän.

Metsästysseuroilta tulleiden palautteiden mukaan sudelle halutaan sille kuuluva arvostus riistaeläimenä. Sutta verrataan joissakin palautteissa karhuun ja sudelle toivotaan samanlaista arvostusta, kuin mitä karhua kohtaan ihmisillä on. Tuloksista sai positiivisen kuvan siitä, kuinka neutraali suhtautuminen kyselyyn vastanneilla metsästysseuroilla oli susia kohtaan. Odotettavissa olisi voinut olla huomattavasti negatiivisempi asenne, sillä sudet

vaikuttavat metsästäjien toimintaan paikoin hyvin paljon. Nyt palautteista nousi esiin lähinnä halu löytää ratkaisu vallitsevaan tilanteeseen ja saada tilanteesta kestävämpi. Metsästäjät tuntevat olevan valmiita toimimaan tilanteen ratkaisemiseksi.

Metsästäjiltä nousi ilmi myös huoli puhtaan harmaasuden säilymisestä. Suden ja koiran risteytyminen on mahdollista, ja tapauksia onkin havaittu Suomessa. Koirasusi on Suomessa haitallinen vieraslaji. Koirasudet pystytään tunnistamaan DNA-analyysien avulla ja poistamaan Suomen Riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla. (Maa- ja metsätalousministeriö, 2019, s. 69) Koirasusien poistaminen on kuitenkin viime vuosina ollut haastavaa, sillä hallinto-oikeus on kumonnut Riistakeskuksen myöntämiä poikkeuslupia koirasusien poistoon (Suomen Riistakeskus, 2023). Koirasudet uhkaavat suden puhdasta geeniperimää (Maa- ja metsätalousministeriö, 2019, s. 69) ja tällä hetkellä metsästäjien huoli puhtaan suden säilymisestä on aiheellinen, sillä koirasusien poisto on osoittautunut haasteelliseksi.

Metsästysseurojen palautteista on havaittavissa jonkin verran turhautumista nykyiseen susitilanteeseen ja petopolitiikkaan. Myös arvioitua susikannan kokoa ja sen keruumenetelmiä kritisoitiin, eikä niitä pidetty todellisuutta vastaavina. Kannanarvioon haluttaisiin luotettavampi menetelmä, mutta ajatuksia siitä millainen menetelmä olisi, ei tullut. Palautteissa selvästi haluttiin herätellä lukijoita siihen, että mikäli asioihin ei tule muutoksia, on vaarana metsästäjien arvokkaan vapaaehtoistyön, kuten SRVA-toiminnan- ja riistakantojen laskennan loppuminen.

Palautteissa metsästäjät aivan selvästi kokevat, ettei päätöksiä tehdä tarpeeksi paikallisesti ja paikallisten tarpeita kuunnellen. Opinnäytetyön tekijän henkilökohtainen ajatus on, että myös metsästäjien turhautuminen voi olla yksi altistava tekijä, jo aikaisemmin mainitulle salametsästykselle. Ajatuksella: kun koetaan, ettei asioiden eteen tehdä riittävästi, tehdään sitten itse.

Myös petoyhdysheiköiden motivaatiota ja luotettavuutta työhön pohdittiin metsästysseurojen palautteissa. Petoyhdysheiköille teetetyn kyselyn (Penttala, 2023, s. 76) mukaan petoyhdysheiköt kokevat jonkin verran arvottomuutta, mutta ovat kuitenkin sitoutuneita työhönsä ja käyttävät siihen huomattavasti vapaa-aikaansa. Tutkimuksen mukaan petoyhdysheiköt kaipaavat enemmän tukea viestinnällisiin asioihin, sekä tietoa siitä kuinka heidän kirjaamia Tassu-havaintoja käytetään.

Yksittäisissä palautteissa tuli ilmi, että ulkopuolisilta tahoilta, kuten karjatilallisilta, tulee metsästäjille painetta tilanteen hoitamiseksi. Kyseisellä palautteella voidaan tarkoittaa esimerkiksi karjaloille harmia aiheuttavien susien poistamista. Metsästäjät nostavatkin palautteissa usein esille halun hoitaa susikantaa luvanvaraisesti, mikäli tämä tulee mahdolliseksi.

Metsästäjien luonnonkäyttöön vallitseva susitilanne ei palautteiden mukaan vielä vaikuta. Sen sijaan muut luonnossa liikkujat ovat susialueilla jo varautuneempia. Tämä voi selittyä metsästäjien paremmalla varautumisella, sekä tiedosta susien liikehdintää ja toimintaa kohtaan. Metsästystilanteissa metsästäjällä on tavallisesti mukanaan ase, jolla puolustautua tarvittaessa. Tavallisella luonnossa liikkujalla ei asetta tavanomaisesti ole. Myös tavallisten luonnossa liikkujien tietoisuus siitä, miten toimia kohdatessaan suurpedon, voi olla puutteellista.

7 Pohdinta

Pohdinnassa mietitään tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä. Palataan vielä hieman käytettyyn aineistoon ja sen luotettavuuteen. Pohditaan kuinka tutkimusta voisi jatkaa, ja aineistoa jatkossa hyödyntää. Lisäksi mietitään niin tutkimuksen, kuin susitilanteenkin kehityskohteita.

7.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Lähtiessä pohtimaan tutkimuksen luotettavuutta, on huomioitava käytössä ollut aineisto. EU:n komissiolle lähti Suomesta 1551 palautetta. Palautteita lähettivät metsästysseurat, riistanhoitoyhdistykset, ympäristöjärjestöt, maatalousjärjestöt ja koirayhdistykset. (Blanco & Sundseth, 2023, s. 8) Suomen Metsästäjäliiton kautta, opinnäytetyön aineistoksi tuli 170 palautetta. Määrään ei ole huomioitu poronhoitoalueen palautteita, sillä tutkimus keskittyi poronhoitoalueen ulkopuolelle. Metsästysseurat ovat lähettäneet EU komissiolle lähettämänsä palautteet erikseen Metsästäjäliitolle, jolloin kaikki komissiolle lähetetyt palautteet eivät ole tulleet Metsästäjäliitolle asti.

On huomioitava, ettei työssä käytetty aineisto kata kaikkia Suomen metsästysseuroja. Vastauksia kuitenkin oli kattavasti ympäri Suomen. Voidaan olettaa, että seurat, joita susiasiat koskettavat eniten, ovat vastanneet EU komissiolle ja ovat todennäköisesti lähettäneet vastauksensa myös Metsästäjäliitolle. Metsästäjäliitolle tulleiden vastausten

määrästä voidaan kuitenkin päätellä, etteivät kaikki seurat ole huomioineet Metsästäjäliiton pyyntöä vastauksien saamisesta.

Tuntemus on, että palautteiden lähettäneillä tahoilla, eli metsästysseuroilla oli kohtalaisen riittävä osaaminen vastata EU:n komission kyselyyn. Etenkin seurat, joita susitilanne koskettaa tuntuivat olevan tilanteen tasalla. Osassa vastauksia myönnettiin, ettei tietoa ja osaamista esimerkiksi luontodirektiivistä ole, joten he jättivät kommentoimatta asiaa. Tutkimuksen aikana pohdittiin, onko mahdollista, että vastaajat ovat kärjistäneet tilannetta vastauksissaan pahemmaksi, kuin mitä se todellisuudessa on. Tähän tieteenkin on mahdollisuus, mutta ei koettu, että sen merkitys on kovinkaan suuri. Palautteiden joukossa kuitenkin oli useita vastauksia, joissa todettiin, etteivät sudet vaikuta seuran metsästystoimintaan.

Työssä on pyritty käyttämään luotettavia lähteitä. Lähteet perustuvat tutkittuun tietoon ja selvityksiin, jonkin verran käytössä on myös tietokirjallisuutta. Verkkosivustoja käytettäessä, on käytetty valtakunnallisten järjestöjen sivustoja, joita voidaan pitää yleisesti luotettavana. Artikkeleita käytettäessä ovat nämä olleet joko tieteellisiä artikkeleita, tai artikkeleihin on haastateltu alan asiantuntijaa, kuten tutkijaa.

Työssä ei tuoda ilmi palautteiden lähittäjien henkilöllisyyttä, eikä metsästysseuroja. Palautteita käsitellään ainoastaan Itä-Suomi-Länsi-Suomi tasolla, jolloin palautteita ei voida yhdistää yksittäiseen seuraan tai henkilöön. Suorista lainauksista, joita palautteista käytetään, ei ole mahdollista tunnistaa yksittäistä metsästysseuraa. Palautteet on säilytetty työn toteutuksen ajan yksityisellä tietokoneella, ja niitä on hyödynnetty vain tutkimuksen toteutukseen. Aineiston hävitys tapahtuu toteutuksen jälkeen, kuten toimeksiantajan kanssa on sovittu.

Tutkimuksella on pyritty kunnioittamaan suomalaista metsästyskulttuuria ja sen säilymistä. Työllä tuetaan Suomen luonnon säilymistä monimuotoisena, tuomalla ilmi myös suomalaisten metsästysseurojen haluavan tätä. Työn välityksellä halutaan luoda kuvaa tulevaisuudesta, jossa ihminen ja susi pystyisivät elämään Suomen luonnossa sopuisammin rinnakkain.

7.2 Jatkotutkimus ja kehityskohteet

Tutkimuksessa käytetty aineisto oli hyvin ainutlaatuinen ja monipuolinen. Aineiston hyödyntäminen myös jatkossa olisi mahdollista. Aineistoon voisi pureutua tarkemmin

esimerkiksi viestinnällisestä näkökulmasta, ja tutkia enemmän metsästyseurojen lähettämien palautteiden kieltä ja rakennetta. Lisäksi olisi mielenkiintoista verrata aineistoa mahdollisiin ulkomaalaisiin vastaaviin aineistoihin. Palautteiden vertaaminen suden kantavaruuteen olisi myös kiinnostava näkökulma.

Suden ja ihmisen sopuisammassa yhdessä olossa on kehityksen paikka yhteiskunnassa. Tämä vaatii kuitenkin eri sidosryhmien halua tehdä yhteistyötä asian tiimoilta. Asiaan vaikuttaa vahvasti lopputulema Euroopan komission ehdotukseen, suden suojeluaseman muutoksesta. Maaliskuussa 2024 Suomeen on perustettu asiantuntijatyöryhmä, jonka tulee laatia ehdotus asetuksesta, joka sujuvoittaisi vahinkoperusteisten lupien myöntämistä (Maa- ja metsätalousministeriö, 2024). Ryhmän perustaminen kertoo halusta saada suomalainen suurpetopolitiikka kuntoon. Tulevaisuus tulee siis näyttämään, millaiseksi suden ja ihmisen suhde muovautuu.

Työn tekeminen oli mielekästä ja antoisaa. Tietoperustan kokoaminen opetti kokonaisvaltaisesti suden- ja susi konfliktin historiasta. Poikkeuslupa menettelyt ja näiden käsittelyt avautuivat työn teon yhteydessä selkeämmiksi. Aineiston käsittely oli uutta, ja sisällönanalyysin avulla sai punaisen langan aineiston käsittelyssä säilytettyä. Mikäli aineisto käsiteltäisiin uudestaan nyt, tulisi panostettua selkeämpiin ja kuvaavampiin käsitteisiin. Tieteellisten tutkimusten etsiminen ja hyödyntäminen oli mielenkiintoista, avasi tieteellisten tekstien rakennetta selkeämmäksi, sekä kehitti kielitaitoa.

Lähteet

Aikio, S., Pusenius, J. (2023). *Valkohäntäpeurakanta talvella 2022–2023: Arvio Suomen valkohäntäpeurakannan koosta ja rakenteesta sekä kuvaus kanta-arvion laskentamenetelmistä. (2. korjattu painos)*. Luonnonvarakeskus.

<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/553327>

Bisi, J., Kurki, S. (2005). *Susipuhetta Suomesta*. <https://helda.helsinki.fi/items/52222c7d-0089-44bc-b105-9dbb888134d3>

Bisi, J., Kurki, S., Svensberg, M., Liukkonen, T. (2007). *Human dimensions of Wolf (Canis lupus) conflicts in Finland*. *Eur J Wildl Res* (53), 304–314. <https://doi.org/10.1007/s10344-007-0092-4>

Bisi, J., Liukkonen, T., Mykrä, S., Pohja-Mykrä, M., Kurki, S. (2010). *The good bad wolf – wolf evaluation reveals the roots of the Finnish wolf conflict*. *Eur J Wildl Res* (56), 771–779. <https://doi.org/10.1007/s10344-010-0374-0>

Blanco, JC., Sundseth, K. (2023). *Targeted data collection on the wolf population and its impacts in the EU*. <https://tinyurl.com/4y98eewx>

Edwards, J. (1983). *Diet shifts in moose due to predator avoidance*. *Oecologia* (60), 185–189. <https://doi.org/10.1007/BF00379520>

Euroopan komissio. (2023). *Sudet Euroopassa: Komissio kehottaa käyttämään voimassa olevia poikkeuksia ja kerää dataa susien suojelutason tarkistamista varten*.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_23_4330

Euroopan komissio. (2023-a). *Komissio ehdottaa susien kansainvälisen suojeluaseman muuttamista ”tiukasti suojellusta” ”suojelluksi” susikantojen kasvua ja niiden vaikutuksia koskevien uusien tietojen perusteella*.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_23_6752

Euroopan unionin luontodirektiivi. (1992). *Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta*.

<https://tinyurl.com/546ae5cd>

Fritts, S.H., Paul, W.J. (1989). *Interactions of Wolves and Dogs in Minnesota*. Wildlife Society Bulletin (Vol. 17, No 2), 121–123. <https://www.jstor.org/stable/3782636>

Heikkilä. 1999. *Hirvien hakamaat*. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti.

Heikkinen, S., Kojola, I., Mäntyniemi, S., & Holmala, K. (2018). *Susikanta Suomessa maaliskuussa 2018*. Luonnonvarakeskus. <https://tinyurl.com/58myzw5p>

Heikkinen, S., Kojola, I., Mäntyniemi, S., Holmala, K., & Härkälä, A. (2019). *Susikanta Suomessa maaliskuussa 2019*. Luonnonvarakeskus. <https://tinyurl.com/ywue6zce>

Heikkinen, S., Valtonen, M., Johansson, H., Helle, I., Herrero, A., Mäntyniemi S., & Kojola, I. (2023). *Susikanta Suomessa maaliskuussa 2023*. Luonnonvarakeskus. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/553603>

Heikkonen, T., Kähkönen, S. (2023). *Haavoittuneen suurriistan jäljittäminen on vapaaehtoisten työtä – ilman heitä poliisi olisi pulassa*. Haettu 12.2.2024. Yle Uutiset. <https://yle.fi/a/74-20060236>

Heino, A. (2015). *Wolf-flow*. [opinnäytetyö, Saimaan ammattikorkeakoulu]. <https://www.theseus.fi/handle/10024/95631>

Hiidenmies, P & Grenfors, E. (2012). *Metsästysseuran käsikirja*. Suomen metsästäjälitto – Finlands Jägarförbund r.y.

Ilvesviita, P. (2005). *Paaluraudoista kotkan suojeluun*. [väitöskirja, Lapin yliopisto]. <https://tinyurl.com/yw8n6zac>

Juuti & Puusa. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.

Kallinen, T., Kinnunen, T., Vuori, J. *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. (2021). <https://tinyurl.com/43f32hr8>

Kennelliitto. (n.d.-a.). *Kennelliiton kokeet ja kilpailut 2020–2022*. <https://www.kennelliitto.fi/files/kokeet-ja-kilpailut-2020-2022>

- Kennelliitto. (n.d.-b.). *Jäniksenajokoe*. <https://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/kokeet-ja-kilpailut/ajokokeet/janiksenajokoe>
- Kennelliitto. (n.d.-c.). *Linnunhaukkukoe*. <https://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/kokeet-ja-kilpailut/linnunhaukkukoe>
- Kennelliitto. (n.d.-e.). *Kanakoirakokeet*. <https://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/kokeet-ja-kilpailut/kanakoirakokeet>
- Kennelliitto. (n.d.-f.). *Spanieleiden kokeet*.
<https://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/kokeet-ja-kilpailut/spanieleiden-kokeet>
- Kennelliitto. (n.d.-g.). *Hirvenhaukkukoe*. <https://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/kokeet-ja-kilpailut/hirvikoirien-kokeet/hirvenhaukkukoe>
- Kennelliitto. (n.d.-h.). *Englantilaisten kanakoirien kokeet*. <https://tinyurl.com/bddkxjdx>
- Kennelliitto. (n.d.-i.). *Suomenpystykorva*. <https://www.kennelliitto.fi/koirat/kotimaiset-koirarodut/suomenpystykorva>
- Kennelliitto. (2023). *Yleinen jalostusstrategia 2024–2028*.
<https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/kennelliiton-yleinen-jalostusstrategia-2024-2028>
- Kojola, I., Hallikainen, V., Nivala, V., Heikkinen, S., Tikkinen, M., Huhta, E., Ruha, L., Pusenius, J. (2023). *Wolf attacks on hunting dogs are negatively related to prey abundance in Finland: an analysis at the wolf territory level*. *Eur J Wildl Res* (69), 26.
<https://doi.org/10.1007/s10344-023-01652-8>
- Kojola, I., Kuittinen, J. (2002). *Wolf Attacks on Dogs in Finland*. *Wildlife Society Bulletin*. (Vol 30 No. 2) 498–501. <https://www.jstor.org/stable/3784509>
- Korkein hallinto-oikeus. (2023). *KHO:2023:99*.
<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1698309665993.html#>
- Korkein hallinto-oikeus. (2023-a). *KHO:2023:100*.
<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1698314222998.html>

Korkein hallinto-oikeus. (2023-b). *KHO: Syksyn 2022 karhuluvat lainvastaisia.*

<https://tinyurl.com/37ed9vy2>

Kortelainen, F. (2016). *Maatilojen kokemuksia susitilanteesta Suomessa.* [opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu]. <https://www.theseus.fi/handle/10024/114286>

Laaksonen, M. (2013). *Susi.* Maahenki Oy.

Laitala, M. (2022). *Susi (Canis lupus) Suomessa: sen aiheuttamat koiravahingot ja niiden ennaltaehkäisy.* [opinnäytetyö, Oulun yliopisto]. <https://oulurepo oulu.fi/handle/10024/20043>

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 808/2019.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190808#L2P7>

Laundré, J.E., Hernández, L., Altendorf, K.B. (2001). *Wolves, elk and bison reestablishing the "landscape fear" in Yellowstone National Park, U.S.A.* Can. J. Zool. (79)

<https://cdnsiencepub.com/doi/pdf/10.1139/z01-094>

Lima, S.L. (1995). *Back to the basics of anti-predatory vigilance: the group size effect.*

Animal Behaviour. (49) 11–20. [https://doi.org/10.1016/0003-3472\(95\)80149-9](https://doi.org/10.1016/0003-3472(95)80149-9)

Luonnonvarakeskus. (n.d.). *Hirvikannan seuranta – kuvaus.*

<https://www.luke.fi/fi/seurannat/hirvikannan-seuranta/hirvikannan-seuranta-kuvaus>

Luonnonvarakeskus. (n.d-a.). *Susikannan seuranta – kuvaus.*

<https://www.luke.fi/fi/seurannat/susikannan-seuranta/susikannan-seuranta-kuvaus>

Luonnonvarakeskus. (n.d-b.). *Susikannan seuranta – kuvaus. Miten kanta-arvio tehdään.*

<https://www.luke.fi/fi/seurannat/susikannan-seuranta/susikannan-seuranta-kuvaus>

Luonnonvarakeskus. (n.d-c.). *Tassu-suurpetohavaintojärjestelmä.*

<https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/suurpedot/susi/suurpetohavainnot>

Luonnonvarakeskus. (2016). *Lausunto Suomen susikannan koosta talvella 2015–2016.*

<https://www.luke.fi/fi/documents/lausunto-suomen-susikannan-koosta-talvella-201516>

Luonnonvarakeskus. (2023). *Hirven kanta-arviot.* <https://tinyurl.com/yw83dv6j>

Luostarinen, K. (2014). *Kyselytutkimus petoyhdyshenkilöiden motivaatiosta ja toiminnan kehittämisen tarpeesta Pohjois-Savon alueella*. [opinnäytetyö, Karelia-ammattikorkeakoulu]. <https://www.theseus.fi/handle/10024/72833>

Maa- ja metsätalousministeriö. (n.d.). *Riistavahingot palvelu tarjoaa kaikille avointa tietoa riistaeläinten aiheuttamista vahingoista*. <https://mmm.fi/riista/riistavahingot/riistavahingotfi-palvelu>

Maa- ja metsätalousministeriö. (n.d.-a.). *Metsästyksen rajoittaminen ja ministeriön asetukset*. <https://mmm.fi/riista/metsastyksen-rajoittaminen-ja-ministerion-asetukset>

Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinvahinkojen korvaamisessa käytettävistä käyvistä arvoista 503/2012. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120503>

Maa- ja metsätalousministeriö. (2014). *Suomen hirvikannanhoitosuunnitelma*. <http://tinyurl.com/59avhjht>

Maa- ja metsätalousministeriö. (2016). *Susien kannanhoidollisen metsästyksen arviointi valmistunut – Metsästys jatkuu muutoksin*. <https://tinyurl.com/3j3n9v9r>

Maa- ja metsätalousministeriö. (2019). *Suomen susikannan hoitosuunnitelma*. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161865>

Maa- ja metsätalousministeriö. (2023). *Maa- ja metsätalousministeriön asetus poikkeusluvalla sallittavasta suden metsästyksestä metsästysvuonna 2023–2024*. <https://tinyurl.com/ys3ymc3x>

Maa- ja metsätalousministeriö. (2023-a). *Ministeri Essayah: Komission ehdotus suden suojeleusalueen alentamisesta antaa pontta jatkaa EU-vaikuttamista ja kansallisia toimia suurpetopoliikassa*. <https://tinyurl.com/582tm5s3>

Maa- ja metsätalousministeriö. (2024). *Suurpetojen poikkeuslupakäytäntöjen kehittämistä alkaa pohtia asiantuntijatyöryhmä*. <https://tinyurl.com/4k7jt38p>

Matala, J., Nikula, A., Pellikka, J., Aikio, S., Forsman, J., Henttonen, H., Holmala, K., Huitu, O., Jauni, M., Kojola, I., Melin, M., Paasivaara, A., Pusenius, J. (2021). *Hirvieläinten*

vaikutuksia yhteiskuntaa, elinkeinoihin ja ekosysteemiin. Luonnonvarakeskus.

<https://tinyurl.com/2p9fjatu>

Metsähallitus. (n.d.). *Suurpedot ja porotalous.* <https://www.suurpedot.fi/suurpedot-ja-me/vahingot/porovahingot.html>

Metsähallitus. (n.d-a.). *Suden tuntomerkit.* <https://www.suurpedot.fi/lajit/susi/tuntomerkit.html>

Metsähallitus. (2023). *MetsäpeuraLIFE.* <https://www.metsa.fi/projekti/metsapeuralife/>

Metsäkeskus. (2023). *Hirvieläin vahinkoarviot.* <http://tinyurl.com/3bfz6jk7>

Metsästyslaki. 615/1993. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930615#a615-1993>

Mykrä, S., Pohja-Mykrä, M. (2005). *Suomen susikannan hoitosuunnitelma.*

https://iciepub.nina.no/pdf/634989764482896445_Finnish%20wolf%20plan%20FI.pdf

Mäki, K. (2018). *Koiran jalostus.* <https://tinyurl.com/49hxppt>

Niemelä, E. (2011). *Metsästäjän opas.* Suomen riistakeskus – Finlands Viltcentral.

Niemi, M., Pellikka, J., Hiedanpää, J. (2014). *Metsästyskoirien suojaaminen susilta.* Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.

Pellikka, J., Hiedanpää, J. (2020). *Kansalaisten susisuhde.*

<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/546123>

Penttala, R. (2023). *Mitä kuuluu petoyhdyshenkilöille?* [opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu].

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/813350/Penttala_Roope.pdf?sequence=5

Penttinen, S. (2022). *Kaikista susiluvista valitettiin hallinto-oikeuksiin – valittajat vaativat metsästykseseen myönnetyille poikkeusluville myös täytäntöönpanokieltoa.* Maaseudun tulevaisuus. <https://tinyurl.com/2tn356ca>

Pohja-Mykrä, M. (2016). *Felony or act of justice? – Illegal killing of large carnivores as defiance of authorities*. Journal of Rural Studies. (44), 46–54.

<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.01.003>

Pulliainen, E., Rautiainen, L. (2019). *Suomalainen susi*. Minerva Kustannus Oy.

Riistahallintolaki 158/2011.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110158#Pidm46651395468000>

Riistavahingot.fi. (n.d.). *Riistavahingot.fi*. <https://riistavahingot.fi/#/riistavahingot>

Riistavahinkolaki 105/2009. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090105#L3P8>

Saarenmaa, A. (2021). Hirvijahti pysäyttävällä koiralla – jatkuvasti muuttuva metsästysmuoto. *Metsästäjä*. <https://tinyurl.com/3meke6ze>

Sarajarvi, A., Tuomi, J. (2017). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Sarparanta, H. (2011). *Metsästäjän opas*. (21. korjattu painos). Suomen riistakeskus.

Sieppi, J. (2016). *Hampaan kestävä susiliivi ei löydä rahoittajaa – Suomessa ollaan Ruotsiin verrattuna lapsenkengissä*. Yle Uutiset. <https://yle.fi/a/3-8573560>

Stephens, P., Peterson, R. (1984). *Wolf-avoidance strategies of moose*. Ecography. (7), 239–244. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0587.1984.tb01126.x>

Suomen Ajokoirajärjestö. (n.d.). *Käyttötarkoitus*. <https://tinyurl.com/3vhs32ad>

Suomen Metsästäjäliitto. (n.d.). *Historia*. <https://metsastajaliitto.fi/metsastajaliitto/historia>

Suomen Metsästäjäliitto. (n.d.-a.). *Strategia 2019–2023*. <http://tinyurl.com/5c9vwm2f>

Suomen Metsästäjäliitto. (n.d.-b.). *Metsästäjäliitto kouluttaa osaavia ja vastuullisia metsästäjiä*. <https://metsastajaliitto.fi/metsastajalle/jasenpalvelut/koulutukset>

Suomen Metsästäjäliitto. (n.d.-c.). *Metsästäjäliiton paikallispiirit*.

<https://metsastajaliitto.fi/metsastajaliitto/tietoa-meista/piirit>

Suomen Metsästäjäliitto. (2019). *EU-tuomioistuin: Suden kannanhoidolliseen metsästyksen tiukat ehdot.* <https://tinyurl.com/2p4xmykn>

Suomen Metsästäjäliitto. (2022). *Metsästäjäliitto: Hallinto-oikeuden perusteltava koirasusien metsästyksen toimeenpanokiello.* <https://tinyurl.com/ycxe2huv>

Suomen Metsästäjäliitto. (2023). *KHO kumosi Kuhmon karhuluvat eikä myöntänyt valituslupaa muille karhuyhteisluville.* <https://tinyurl.com/buakn6cd>

Suomen Metsästäjäliitto. (2023-a). *Metsästyssseuroja pyydetään vastaamaan EU-komission kyselyyn liittyen suden suojelutason muuttamistarpeeseen.* <https://tinyurl.com/bdea5u5f>

Suomen Noutajakoira järjestö. (n.d.). *Rodunomaiset kokeet (NOU, NOME-A, NOME-B, WT).* <https://www.snj.fi/harrastukset/rodunomaisetkokeet/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (n.d.). *Metsästys.* <https://riista.fi/metsastys/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (n.d-a.). *Haluatko metsästäjäksi?* <https://riista.fi/metsastys/haluatko-metsastajaksi/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (n.d-b.). *Riistanhoitoyhdistykset.* <https://riista.fi/riistahallinto/riistanhoitoyhdistykset/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (n.d-c.). *Ampumakoe.* <https://riista.fi/metsastys/palvelut-metsastajalle/ampumakoe/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral (n.d-d). *Metsästysluvat.* <https://riista.fi/metsastys/palvelut-metsastajalle/metsastysluvat/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral (n.d-e.). *Pyyntiluvat.* <https://riista.fi/metsastys/lupien-haku/pyyntiluvat/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral (n.d-f.). *Hirvieläimet.* <https://riista.fi/metsastys/lupien-haku/pyyntiluvat/hirvielaimet/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral (n.d-g.). *Pyyntimenetelmät.* <http://tinyurl.com/2x8273cr>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral (n.d-h.). *Metsästys pysäyttävällä koiralla.*

<https://tinyurl.com/3pwje6d7>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (n.d-i). *Metsästys seisovalla lintukoirailla.*

<https://tinyurl.com/45d2zk4h>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (n.d-j). *Metsästys noutavalla koiralla.*

<https://tinyurl.com/2x7duy5z>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (n.d-k.). *Luolakoirametsästys.*

<https://tinyurl.com/24utpdpr>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (n.d-l). *Suurpetovahinkojen estäminen.*

<https://tinyurl.com/25bwkz46>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral (n.d-m.). *Teeri.* <https://riista.fi/game/teeri/>

Suomen Riistakeskus - Finlands Viltcentral. (n.d-n). *Suurriista virka-apu.*

<https://riista.fi/riistatalous/riistavahingot-ja-konfliktit/suurriistavirka-apu/>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (2022). *Kaakkois-Suomen koirasusilaumaan kohdennettu poikkeuslupa toimenpanokieltoon.* <https://tinyurl.com/5f63ash9>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (2023). *Kuusi kielteistä päätöstä*

kannanhoidollisiin susihakemuksiin. <https://tinyurl.com/f7xwasyp>

Suomen Riistakeskus – Finlands Viltcentral. (2023-a). *Ylämaan koirasusilaumasta valitus.*

<https://riista.fi/ylamaan-koirasusiluvasta-valitus/>

Suomen Ympäristökeskus SYKE. (2022). *Susi (Canis Lupus).*

<https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Susi.pdf>

Suomen Ympäristökeskus SYKE. (2024). *Luontodirektiivin liitteet.*

<https://tinyurl.com/3hxzny3u>

Suomi.fi. (2020). *Aseluvut.* Haettu <https://tinyurl.com/2w7mn8xd>

Suutarinen, J., Kojola, I. (2018). *One way or another: predictors of wolf poaching in a legally harvested wolf population*. *Animal Conservation*. (21) 414-422.

<https://doi.org/10.1111/acv.12409>

Tikkunen, M., Kojola, I. (2020). *Does public information about wolf (Canis lupus) movements decrease wolf attacks on hunting dogs (C. familiaris)?*. *Nature Conservation*. (42) 33–49.

<https://natureconservation.pensoft.net/article/48314/>

Tilastokeskus. (n.d.). Aatteellinen yhdistys. Haettu 15.11.2023.

https://www.stat.fi/meta/kas/aatteellinen_yh.html

Tilastokeskus. (2023). *Vuonna 2022 tapahtui tieliikenteessä 13 798 riistaonnettomuutta*.

<https://tinyurl.com/42d4wxuc>

Westerholm, A. (2023). *Metsästyskirja – Metsästäjän ja riistanhoitajan puheenvuoro*.

Suomen Perusta. <https://tinyurl.com/82s2xvwy>

Liite 1. Suomen Metsästäjäliiton ohjeellinen vastaus EU-komission kyselyyn, osa 1

Kuvailkaa vastauksessanne esimerkiksi seuraavat asiat (ei ole välttämätöntä vastata kaikkiin otsikoihin, toimi harkintasi mukaan):

- **Metsästysseuran toiminta-alueen sijainti ja luonnehdinta**

- Missä päin Suomea metsästysseura toimii (mainitse maakunta ja kunta)
- Etäisyydet lähimpiin kaupunkeihin
- Seuran toiminta-alueen kuvaus: taajamat, haja-asutus, metsä- ja peltoalueiden osuus karkeasti

- **Metsästysseuran toiminta**

- Seuran metsästystoiminnan kuvaus tiiviisti omin sanoin: On hyvä tuoda esiin, että metsästys on riistaluonnonvaran kestävää hyödyntämistä ja tiettyjen lajien kohdalla riistahallinnon ohjaaman kannansäätelytehtävän toteuttamista
- Kuvatkaa metsästyskoirien käytön tärkeys ja välttämättömyys seuran metsästystoiminnassa (hirvieläinten kannansäätelytehtävän onnistuminen, eettiset syyt, metsästyskulttuuriperinnön ylläpitäminen jne.)
- Muu jäsenistön ja/tai paikallisyhteisön hyvinvointia tukeva toiminta; virkistys, taloudellinen tuki

- **Susitalanne seuran toiminta-alueella**

- Onko alueellanne esiintyneet sudet satunnaisia kulkijoita vai vakiintunut pari- tai laumareviiri?
- Jos seuranne alueella on susireviiri, niin onko se näkemyksenne mukaan huomioitu tuoreimmassa kanta-arviossa (linkki susikanta-arvioon <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-744-0>)
- Näkemyksenne susien määrän kehityksestä viimeisen kymmenen vuoden ajalta seuran alueella

Liite 2. Suomen Metsästäjäliiton ohjeellinen vastaus EU-komission kyselyyn, osa 2

- **Sosiaaliset vaikutukset ja turvallisuus**
  - Onko toiminta-alueella esiintynyt sudesta aiheutuvia uhkatilanteita ihmisten turvallisuudelle (voi liittää linkin, jos tapaus on ollut mediassa)
  - Vaikuttaako susien läsnäolo muuten jäsenistön ja heidän lähipiirinsä luonnonkäyttöön (tässä muu kuin metsästys)
  - Vaikuttaako suden läsnäolo metsästyksen toteutukseen (esim. metsästäjien omat turvallisuushuolet)
- **Metsästyskoirat ja riistakannat**
  - Onko toiminta-alueella tapahtunut susien aiheuttamia metsästyskoiravahinkoja; määrät ja ajankohdat
    - Ellei ole, niin onko näkemyksenne mukaan kuitenkin koiravahinkojen riski olemassa
  - Onko suden saalistuksella tai läsnäololla näkemyksenne mukaan ollut vaikutusta riista- tai muihin eläinkantoihin seuranne alueella
- **Tuotanto- tai kotieläinvahingot**
  - Onko toiminta-alueelta tiedossanne susien aiheuttamia tuotanto- tai kotieläinvahinkoja; määrät ja ajankohdat
  - Metsästyseuran mahdollinen rooli tuotanto- tai kotieläinvahinkojen ehkäisyssä
- **Susitilanteen ratkaisuehdotukset komissiolle**
  - Suden liitesiiro luontodirektiivin liitteeseen V
  - Muut mahdolliset ajatukset tilanteen kohentamiseksi